

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ETT DIREKTIONSSAMMANTRÄDE I STOCKHOLMS ENSKILDA BANK. SITTADE: TILL HÖGER VID BORDET BANKDIREKTÖR KNUT WALLENBERG, TILL VÄNSTER HÄRADSHÖFDING MARCUS WALLENBERG. STÅENDE: TILL VÄNSTER KAPTEN OSCAR WALLENBERG, TILL HÖGER KASSADIREKTÖR CARL FRISK. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

BLAND GULD OCH GRÖNA SKOGAR.

EN FEMTIOÅRIG STOCKHOLMSBANK OCH
DESS GRUNDLÄGGARE.

VID STOCKHOLMS åldriga stortorg, i de båda trappgafvelhusen, på sidan om hvilka två små mörka gränder — Kåkrinken och Solgränd — stupa ned mot Västerlånggatan som ett par afloppsrännor, bodde år 1856 en man, som i sällsynt grad blifvit utrustad med klart förstånd, djärfhet och handlingskraft. Under en följd af år hade han af egen böjelse lefvat den simple sjömannens lif i skansen på främmande fartyg, från kofferdtjänsten öfvergått till kgl. flottan och där avancerat till premiärlöjtnant, innan han för alltid lämnade marinen för att ägna sig åt kommersiell och politisk verksamhet.

Den mannen var André Oscar Wallenberg. Han umgicks nu med planen att grunda en ny bank i Stockholm; samtidigt hade han ådragit sig ett benbrott, som några veckor gjorde honom till invalid, under det han med all ifver arbetade på realisationen af sitt syfte. Han måste låta bära sig upp till kgl. slottet för att erhålla audiens hos dåvarande kronprinsen Carl, som under konung Oscar I:s frånvaro i Norge förde regeringen, och hvilken han ville intressera för sin plan, något som också lyckades.

Hvilande på en soffa mottog han i den lilla våningen vid Stortorget hela den rad af människor, som anmälde sig som hans blifvande bolagsmän, och han yttrade med en viss stolthet att "bland dem funnos sådana, som hade mycket att förlora."

Teckningen af grundfonden, som fastställdes till en million rdr rmt, fullbordades på ett par dagar. Strax därpå ingafs ansökan om stadfästelse å bolagsordningen, oktrojen utfärdades och på hösten år 1856 öppnade Stockholms Enskilda Bank sin rörelse en trappa upp i gamla posthuset vid Lilla Nygatan.

Det tjugonde seklets stockholmare, vana vid våra penningeinrättningsars af marmor och dyrbara träslag byggda banksalar — i parentes en lyx, som håller på att slå öfver i det absurda och ställer oss, fattiga svenskar, i en löjlig dager inför besökande främlingar — skulle förvisso rynkat på näsan och starkt misstrott bankens soliditet, om de förts in i denna dess första lokal.

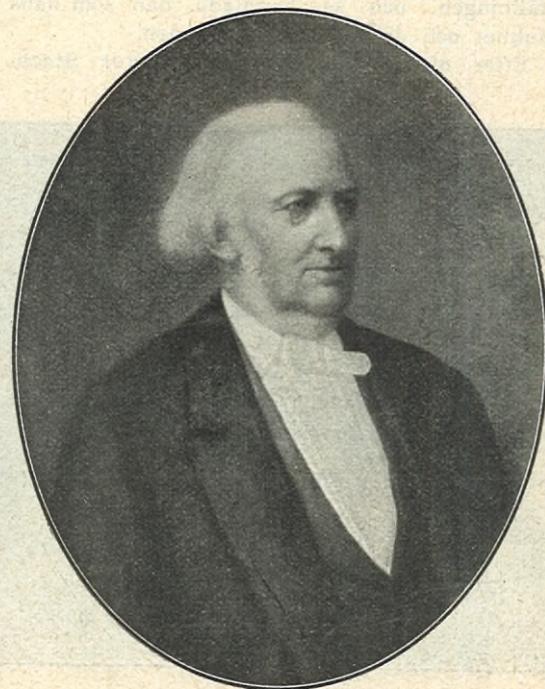
Kunderna mottogos nämligen i ett smalt rum, där disken utgjordes af omålade träskifvor, utlagda på bockar och packlårar. En banklokal i ett nybyggareshälsamhälle i den fjärran västern kunde ej ha varit mera primitivt. — Stockholms Enskilda Bank var emellertid startad i ett gynnsamt ögonblick, men därur

skulle den nya penningeinstitutionen knappast ha kunnat hämta tillräcklig bärkraft för sitt fortbestånd, om icke vid styret suttit en *man* i ordets fulla bemärkelse. Parallellen kan ju förefalla haltande, men A. O. Wallenberg hade som sjöman lärt sig att sköta rodet, att ge akt på vindkusten och i stormens timmar, då skutan dansade öfver sjöarna, aldrig förlora besinningen. Dessa hans karaktärssegenskaper, som af lifvet på hafvet utvecklats till sin höjd, kompletterades af ett finansiellt geni, en skarpblick för affärer och snabb kombinationsförmåga, med hvilka krafters bistånd det föll sig naturligt, att han äfven på finanspolitikens haf skulle utföra glänsande manövrer.

En affärskris om hösten 1857 gaf banken dess första brottning med svårigheterna. Massor af insättare strömmade till och hade i sin ifver att utbekomma valutorna så när stött omkull den bräckliga disken. Men banken stod och chefen bad endast fogligt den otåliga publiken om ursäkt för lokalens knappa utrymme, lakoniskt tilläggande: "Pengar finns det gudskelof godt om."

Nu följde en tjuguarperiod af på en gång lugn och rik utveckling för Stockholms Enskilda Bank, som under tiden lämnat de tränga rummen i gamla posthuset och fått ett eget hus längre bort vid samma gata, detsamma hvari banken i sin nuvarande stora, moderna form är inrymd.

Under dessa båda decennier införde bankens energiske och idérike ledare åtskilliga reformer inom det svenska bankväsendet, reformer, som våra dagars många penningeinrättningar och den stora allmänheten nu skörda frukterna af.

A. O. WALLENBERG. STOCKHOLMS ENSKILDA BANKS GRUNDLÄGGARE. EFTER ETT PORTRÄTT AF BERTHA VALERIUS.

Bland dessa är tillkomsten af postremissväxlarna en af de mest betydelsefulla. Detta betalningssystem var då alldeles egendomligt för Sverige och betraktades med stor beundran af utländska finansmän.

Stockholms Enskilda Banks framgång och stora ingripande i landets ekonomiska lif hade emellertid skaffat den många afundsmän, ja, fiender. Och då 1878 års fruktansvärda finanskris sopade fram som en tornado öfver Sverige, sattes bankens motståndskraft på ett dittills oanadt hårdt prof. Anfallen från alla håll med både blanka och försätliga vapen, fordrades det ledarens hela mod och klokhet att värna om sin skapelse. Det stora kritiska ögonblicket inträffade, då Edvard Nachman i sin "Svensk Handels- och Sjöfartstidning" en dag helt kategoriskt meddelade, att vid den och den tidpunkten ramlar Stockholms Enskilda Bank. Bland den allmänhet, som hade affärer med banken, uppstod naturligtvis panik, och lokalen vid Lilla Nygatan utsattes för en oerhörd stormlöpning. Insättarne stodo i kö, med ångesten målade i sina drag, och fordrade sina pengar ögonblickligen, antingen medlen voro uppsagda eller ej. Ingen blef häller nekad sina tillgodohafvanden.

Det var dagar af den grymmaste själsspänning för bankchefen och hans bolagsmän; dock förlorade W. ej ett ögonblick modet. Som bevis på, hur fullständigt han behärskade situationen, må följande anföras.

Själva nyårsdagen 1879, alltså kort efter de svåra ovädersveckorna föregående december, kallade han till sig sin sekreterare och bad denne skriva följande annons, som på morgonen den 2 januari skulle stå att läsa i hufvudstadstidningarna:

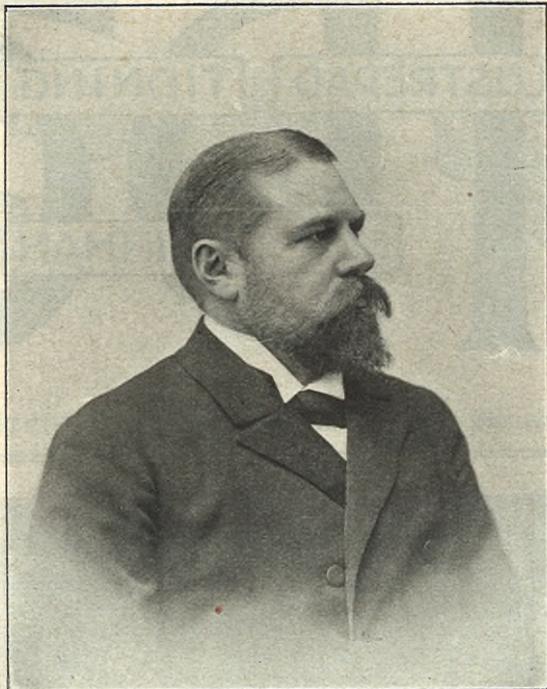
"Stockholms Enskilda Bank mottager penningar på deposition mot 6 % ränta. Uppsågas genast."

Det märkliga i detta tillkännagifvande var räntebereckningen, ty alla andra banker gäfvode endast 4 1/2 % å insatta medel.

Sekreteraren, en af bankens förnämligare tjänstemän och bankchefens högra hand, hajade till och uttalade som sin oförgrifliga mening, att detta väl vore att riktigt blotta, hur svårt banken hade det ställt, hvarförutom åtgärden också i andra afseenden kunde misstolkas.

Naturligtvis kom meddelandet in, och insättarna, lockade af den höga räntan och vissheten, att banken var en solidarisk bank och deras pengar alltså skyddade, strömmade till och fyllde kassorna med betydliga kapital. Wallenberg hade som alltid klart öfverskådat ställningen, och så handlade han som hans klokhet och dristighet bjödo honom.

Efter ofvan skildrade kris, hvarur Stock-

SVERIGES NYUTNÄMNDE MINISTER I JAPAN
KOMMENDÖRKAPTEN GUSTAF WALLEBERG.
FLORMAN FOTO.

holms Enskilda Bank framgick, visserligen med illa rifvet skinn, men med bevarad heder och vidgad erfarenhet, har den stora penninginstitutionen med åren blifvit allt starkare och mera ingripande i det svenska affärlifvet.

Hvad A. O. Wallenberg själf beträffade, stod han för sin samtid med någonting af en höfdings resning, orädd i fejderna, entusiastisk i gärningen och utrustad med arbetskrafter, som kunde ha räckt till för tio vanliga människor.

Den svenska riksdagens annaler vittna klarast, hvilken handlingens och initiativens uttröttlige man han var. Han tillhörde vår lagstiftande församling oafbrutet från 1853 till 1885 och under dessa år frambar han massor af motioner särskildt i ekonomiska frågor, förde de-

batter, där hans stora finansiella erfarenhet och lysande talareförmåga ställde honom i främsta ledet bland våra senatorer, var tillika en flitig publicist, en ifrig kommunalman o. s. v.

Förbättringen af kvinnornas sociala ställning låg honom varmt om hjärtat. Sålunda motionerade han om ändring i giftermålsbalken därhän, att man och hustru utan äktenskapsförord skulle råda hvar för sig öfver sin före eller under äktenskapet ärfda eller förvärfda egendom, samt att ogift kvinnas myndighetsålder skulle sättas till 21 år. Kvinnoarbetets insats i det allmänna lifvet hade jämväl i honom en ifrig förkämpe. Han antog kvinnliga medhjälpare i sin bank och bröt sålunda vägen för kvinnan på detta verksamhetsfält. De första banktjänstekvinnorna voro fröknarna Alida Rossander och Hedvig Arehn, den sistnämnda numera gift med öfverste Åstrand.

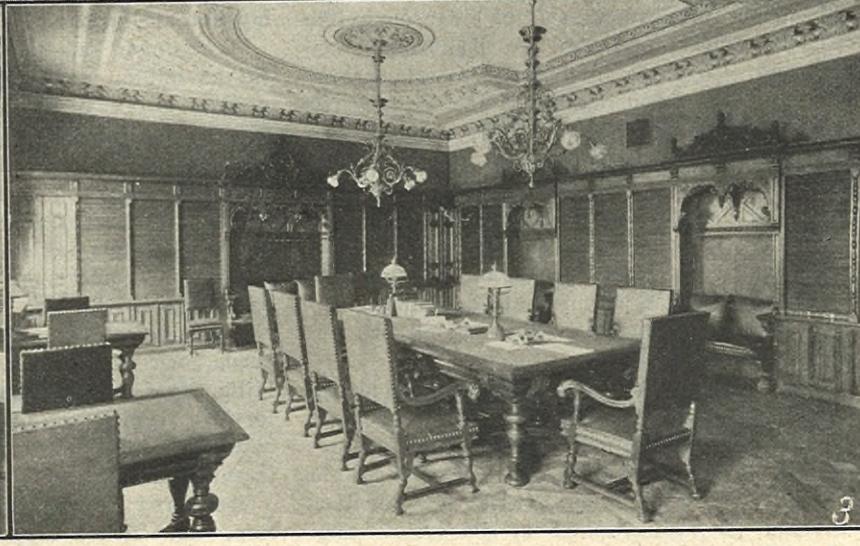
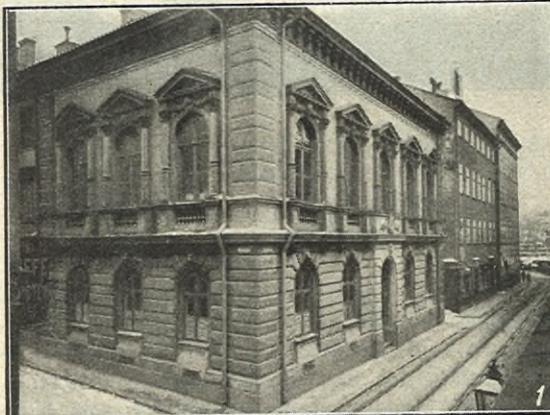
W:s rastlösa verksamhet och brusande energi, hans nimbus af börs magnat och penningfurste skapade åt honom, som ofvan nämnts, talrika afundsmän. En af hans minnestecknare anmärker också, att få personligheter, om ens någon, hafva haft att bära en sådan börda af hat, förtal, misskännande och afund som W. Uti nästan allt hvad han företog sig spårades dåliga bevekelsegrunder, och inom riksdagen gick det till sist därhän, att han måste låta sina motioner bäras fram under andras namn, om han skulle ha någon utsikt att få dem behandlade i kamrarna.

När han satt i bankens direktionsrum, öfverhopad af arbete och planer, hade hans sätt föga eller intet af den urbanitet, som gör ett fördelaktigt intryck och slår an på människor. Besökare, som kommo till honom med något affärsprojekt, för hvilket de ville intressera den mäktige finansmannen, kände sig stundom förstummade och vimmelkantiga inför hans myndiga person. Han hade ej tid att åhöra någon detaljerad utläggning, plögade därför klippa af med ett kärft: "Var god och säg mig rubriken!" hvilken oförutsedda uppmaning bragte den hjälpsökande ur koncepterna och gjorde slut på hela audiensen.

Men under det kärftva skalet fanns hos W. en rik fond af värme och godhjärtenhet, och de, som lyckades väcka hans intresse, vare sig det gällde affärsaker eller andra angelägenheter, fingo röna en välvilja, hvilken aldrig svek.

Egoistisk eller vinningslysten för vinningens egen skull var han ingalunda. Det berättas, att då Göteborgs handelskompani, ett på den tiden mycket känt och föga starkt affärsföretag, hvari W. var intresserad med mycket stora belopp, närmade sig sitt fall, en af hans vänner uppmanade honom att sälja sina aktier, innan de alldeles blefvo makulatur.

"Ja, nog vet jag att de äro strunt," inföll W., "men hvem vill du att jag i min tur ska lura?"

TILL STOCKHOLMS ENSKILDA BANKS 50-ÅRSJUBILEUM. 1. BANKBYGGNADEN SEDD FRÅN HÖRNET AF LILLA NYGATAN O. TYSKA BRINKEN. 2. BANKSALEN. 3. DIREKTIONSNUMMET.

MÖBELTYG

omfärgas ytterst väl af **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.**

I sitt hemlif var han idealet af en hufvader och make, och ett, om också endast lindrigt sjukdomsfall bland någon af hans familjs medlemmar kunde nedstämma honom långt mer än underrättelsen, att banken skulle förlora ett par hundratusen kronor på en firmas konkurs.

W. hade alltid åtnjutit en stark hälsa, men i början af år 1886 började han känna sig illamående, efter att en dag ha halkat och fallit omkull på Vasabron. Men ännu visade sig inga mera oroande symptom. Slutet var dock helt nära. "Efter en lång och i jämförelse med andra lyckosam resa," för att på honom själf tillämpa hans minnesord öfver en förutgången sjöveten, "fällde under klar sikt och de mest gynnande omständigheter", André Oscar Wallenberg tisdags afton den 12 januari 1886 "ankaret i den säkraste hamnen."

Dödsbudet gjorde ett djupt intryck. Missförståndets och hätskhetens slöjor föllo undan, och för alla stod klart, att en märkesman gått ur tiden, hvars plats ej lätt skulle fyllas.

Stockholms Enskilda Bank står sedan 1886 under sonen bankdirektör Knut Wallenbergs ledning. Vid sin sida i direktionen har han sina bröder härads höfding Marcus Wallenberg och kapten Oscar Wallenberg. En tredje broder, kommandörkapten Gustaf Wallenberg, har i dagarna blifvit utnämnd till svensk minister i Japan, vår förste svenske envoyé i det fjärran öriket.

Bankens nuvarande styresman besitter i mångt och mycket samma vidsynta blick, samma storvulna handlingskraft som sin fader, det bekräftas närmast af bankens ofantliga utveckling under de 20 år, direktör Knut W. haft dess ledning i sina händer. Hvad han i öfrigt utfört af stora finansoperationer är här ej platsen att skildra; men ett företag, hvars djärfva start och blomstrande tillväxt stockholmarna nu under många år haft under ögonen och dagligen kunnat följa, måste erinras om, nämligen Saltsjöbaden och järnvägen dit. Det är den nuvarande bankchefens verk.

"Richesse oblige" är ett ordspråk, hvars mening den store finansmannen och förvaltaren af stiftarens traditioner synes vilja följa. Ett steg i denna riktning är pensionsfonden åt bankens tjänstemän, hvilken Knut Wallenberg stiftat, ett annat den gåfva af 100,000 kronor som grundplåt till en handelshögskola i hufvudstaden, hvarmed han 1903 celebrerade sin 50-årsdag, och då nu Stockholms Enskilda Bank den 15 dennes firar halfsekeldagen af sin tillvaro, lär densamma komma att hugfästas med donationer till olika ändamål.

Därmed hedras förvisso på ett värdigt sätt A. O. Wallenbergs minne. E. H.—N.

KVNNORÖSTRÄTTENS LANDVINNINGAR.

DET FINNES i den kvinnliga rösträttsrörelsens historia några data, som äro värda att minnas. Det är, då Susan B. Anthony upptog sitt långa, outtröttliga och välsignelsebringande arbete för rättvisa åt sitt lands och hela världens kvinnor och i det fria Amerikas jord för första gången sådde det frö, som nu efter något mer än ett halft århundrade vuxit till ett träd, hvars grenar öfverskugga jorden, var det minnesvärda året 1852. Då John Stuart Mill fjorton år senare genom sin motion om rösträtt för kvinnor i det engelska underhuset ger frågan aktualitet äfven i Europa, äro redan de amerikanska kvinnorna nära sin första seger, i det att Wyomings kvinnor 1869 åt sig eröfrade statsborgerliga rättigheter. I början af 80-talet märkas de första frukterna af de nya idéernas spridande äfven till de skandinaviska länderna, ty då förelägges frågan för första

gången äfven den svenska riksdagen. Detta skedde 1884 genom F. T. Borgs motion i Andra kammaren om rösträtt och valbarhet för kvinnor. Att en så stor och till sina verkningar vidtomfattande reform fordrar tid att mogna i det allmänna medvetandet är oomtvistligt. Att den från början föll i god jord, därom vittna de 44 namn för saken (53 emot), som det årets voteringsuppgifter från Andra kammaren hafva att uppvisa, ett i sanning märkligt resultat! Två år senare var den kvinnliga rösträttsfrågan för första gången före i det norska stortinget. Men innan frågan nådde Skandinavien, hade den lilla engelska ön Man genom att 1880 tillerkänna alla kvinnliga husägare politisk rösträtt — hvilket privilegium 1892 utsträcktes till alla kvinnliga skattebetalare — blifvit den europeiska kvinnorösträttsens förpost i väster, och det skulle blifva den anglosachsiska kvinnovärlden förbehållet att lägga ännu nio nya stater till de redan vunna, innan ännu den kvinnliga rösträtten hunnit fatta fast fot hos något af de skandinaviska folken. Ytterligare tre af Nordamerikas Förenta stater samt sex af Englands australiska kolonier kommo till under 90-talet, och först innevarande år vunno Europas kvinnor sin första utpost mot öster, vunno sin första, stora seger, i det att Finland kallat sina döttrar såväl som sina söner att såsom fria medborgare värna om fosterlandets nyvunna frihet.

Då efter 1809 svenskars och finnarars vägar skildes, och de två folken gingo att hvar för sig förvalta sin arfvedel af gammal, gemensam kultur, kunde nog ingen förutse, att det skulle bli Finland, som på grundvalen af urgammal, nordisk aktning för kvinnan skulle gå före det äldre kulturandet i genomförandet af frihet åt alla medborgare. Den ympade grenen har, skild från den gamla stammen, trots stormens härjningar, vuxit fritt och högt, men i stamträdet rinner ännu safven kraftig och frisk, och då våren kommer äfven för Sverige, skall nog också det gamla trädet skjuta nya skott, och Sverige uppfylla vårt hopp, att det skall blifva det nästa land, som skall visa, att kvinnan i Norden nu liksom af gammalt akts högt. Hvarje tid har sitt ideal, hvarje tid måter med sin måttstock. Aktningen för vår tids kvinna mätes med människovärdets måttstock, och i frihetsbrevet står *politisk rösträtt*.

För den kvinnliga rösträtten har i vårt land banats väg genom en mängd andra reformer, hvilka alla i sin tur blifvit behandlade med samma försiktighet, nämligen: hjärtan för kvinna att själf bestämma öfver "hjärta och hand", arfsrätt, rätten att blifva förklarad myndig, rätten att deltaga i de kommunala valen, rätten att bedriva handel och vissa yrken, rätten att studera vid högre allmänna läroanstalter, rätten att beklåda vissa offentliga ämbeten o. s. v., allt rättigheter, som numera anses lika naturliga som rätten att äta och soffa, men som på sin tid väckte lika mycken ängslan och fruktan, som man ännu i våra dagar hyser för den politiska rösträtts utsträckning till kvinnan och därmed sammanhängande "samhällsupplösning".

De svenska kvinnornas rösträttsorganisation är endast något mer än 4 år gammal. Det var nämligen på våren 1902 som den första Föreningen för kvinnans politiska rösträtt bildades, samtidigt med att borgmästare Lindhagen i Andra kammaren framförde sin första motion om rösträtt för kvinnor, hvarigenom frågan efter 18 års hvilat ånyo kom på dagordningen i riksdagen, och härmed var signalen till de svenska kvinnornas samling i egentlig mening gifven. Under det att männen, klass efter klass och med århundradens mellanrum, tagat fram att taga pantbrevet på sina människorättigheter i besittning, sammansluta sig kvinnorna, från den på

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter
ouppnådt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.
Sändes tull- & porto fritt direkt till privata.
Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

samhällsskalan högst upphöjda till den i socialt afseende lägst stående, för att såsom en enhet fordra att blifva upptagna i staten — ett talande bevis för nyare tiders snabba samhällsutveckling.

För att rätt kunna bedömas, måste de svenska kvinnornas rösträttsrörelse ses i belysning af de omständigheter, under hvilka den kom till. Efter möten, anordnade dels i Folkets Hus i Stockholm och dels af Fredrika-Bremer-Förbundet, tillsattes tvänne kommittéer, genom hvilkas sammanslagning bildades stommen till den första rösträttsföreningen, som sålunda inom sig kom att sluta de mest skilda element. Denna sammanslutning kunde endast ske genom ett strängt bannlysande af partipolitik från programmet; och politiskt neutral, som rörelsen är, har den också på mycket kort tid lyckats förskaffa sig anhängare och förespråkare inom alla partier, ett faktum, som bäst kom till synes under förra årets riksdag, då icke mindre än fyra motioner om rösträtt för kvinnor bleivo väckta af män af för öfrigt mycket skiftande politisk färg inom första såväl som andra kammaren. Då konstitutionsutskottet tillstyrkte skrivelsen till regeringen med begäran om utredning och af densamma föranledt förslag angående rösträtt för kvinnor, och då båda kamrarna biföllo denna skrivelse med en sammanlagd röstöfvervikt af 36 röster, blef frågan med ett slag flyttad inom realpolitikens gränser. Men bakom detta beslut stodo kvinnor från andra sidan polcirkeln och kvinnor från Sundets strand, kvinnor från slättland och skogsbygd, kvinnor från storstadssalonger och förstadsfabriker, kvinnor från 63 rösträttsföreningar, spridda öfver allt Sveriges land, som med samlade namn till ett antal af öfver 60,500 under en masspetition själfva ville bära fram sin sak. En hastigare och mera omfattande rörelse har aldrig förekommit bland Sveriges kvinnor. Också anses de svenska kvinnornas rösträttsrörelse vara en af de bäst organiserade i världen, och vid dess snabba framryckande mot målet knyts i denna stund de ljusaste förhoppningar, icke blott af dess egna anhängare inom landet, utan af snart sagdt hela världens rösträttsintresserade och framstegsvänliga kvinnor.

Det internationella rösträttsintresset är för närvarande riktadt på Skandinavien. I det engelska parlamentet hafva kvinnorna visserligen majoritet för sin sak, och de kunna äfven räkna anhängare inom den nuvarande regeringen, men tack vare den engelska parlamentsordningen hafva motståndare — ehuru i minoriteten — hittills lyckats hålla frågan ute. I Amerika står striden het omkring den femte staten. I Holland hoppas man i sammanhang med den 1909 infallande författningsrevisionen få den kvinnliga rösträtten genomförd. I Tyskland, Ryssland, Ungarn, Schweiz och till och med i Italien arbetas för samma mål. I Danmark, som med afseende på kvinnornas kommunala rösträtt står längst tillbaka af de nordiska länderna, har likväl ett af de politiska partierna

*Sunderst. skuld. som jag
 avt. Grannans förmedling,
 även dessamma smörrens
 alla anmärk. för en god
 biling och dygg taite. och
 hushåll.*

*Lagerberg Lethelius
 styf. af Lilla Hjälpskolan och
 "Reflex" som jag kunnat i."*

och i Norge hafva två partier den kvinnliga rösträtten på sitt program. Med anledning af de senaste valresultaten vänta kvinnorna i vårt västra grannland att få sin rösträttsfråga löst redan under nästa stortingsperiod.

1906 års riksdags beslut angående de svenska kvinnornas rösträtt och den nuvarande regeringens beredvilliga och snabba förinställning af utredning i frågan äro tecken, som båda om en ny dag äfven för den svenska kvinnan. I de länder, där utvecklingen går snabbare, behövas flere mellanstationer, och detta har icke minst visat sig vara fallet, då det gällt att komma fram till den allmänna rösträtten. Angående den manliga rösträttens utsträckning har Sverige, som bekant, att uppvisa ett af de lägsta procenttalen i Europa. Men skola vi, därför att vi i detta afseende hittills icke följt med vår tid, behöfva gå lika långsamt med frågans vidare utveckling? Skulle man icke kunna begagna sig af de från andra håll vunna erfarenheterna och, med öfverhoppande af de många små mellanstationerna, på en gång taga steget fullt ut? Skulle man icke vid den allmänna rösträttens genomförande i Sverige kunna taga exempel af en af våra nordliga kuststäder, som i belysningsfrågan tog steget direkt från oljelampor till elektriskt ljus med öfverhoppande af hela gaslyktsperioden? Men liknelsen haltar. Det är i den uppgående solens tecken som de svenska kvinnorna skola segra!

SIGNE BERGMAN.

I lördags uppvaktades statsministern af en deputation från Sveriges kvinnliga rösträttsrättsföreningar, hvilken uppgift var att anhålla, att frågan om rösträtt åt landets kvinnor måtte bli upptagen i den kungliga propositionen till nästa riksdag. Deputationens ordförande, fröken Anna Withlock, framhöll i sin vädjan till statsministern bland annat det oförmliga uti att de svenska kvinnorna med de stora insatser de numera göra uti kulturarbetet, ännu sakna politisk medborgarrätt, samt häfdade att till följd af den stora väsensolikheten mellan kvinnor och män kan en rik och harmonisk utveckling af samhället icke komma till stånd, utan att kvinnornas egenart såväl som mannens får göra sig direkt gällande — allt synpunkter som tillförene berörts i många Idunsartiklar i denna fråga. Statsministern svarade, att han var medveten om att frågan nu ej kan utan vidare skjutas åt sidan, men att en så vidtgående reform som denna icke kan beslutas utan en föregående allsidig utredning, som nu pågår. Han erinrade vidare om det förslag till omläggning af valen till båda kamrarna, på proportionell grund, som nu är under utarbetande och som ej får fördröjas genom spörsmålet om rösträtt för kvinnor. Emellertid skulle framställningen sorgfälligt prövas af regeringen.

Ett flertal af de kvinnliga rösträttsdeputerade hade på tisdagen företrädde hos konungen.

FANNY NORSTRÖM, FÖDD LAGERGRÉN.

EN DAG för fyrtio år sedan kom en ung sörmölands herrgårdsfröken till Mariefred för att blifva stadens borgmästarinna. I denna månad lämnar hon samhället, där hennes make under den flydda sommaren aflidit.

Vid hennes afresa från orten stå alla vi, stadens och nejdens invånare, såsom vid förfallodagen för en skuld, som vi känna oss urständssatta att gälda. Ty inom alla kretsar vet man, att hennes plats aldrig skall kunna fyllas, att ingen finnes, som med kraften af en ensam individ förmår upptaga hennes gärning och föra den vidare. Här jäfvas det gamla ordspråket att ingen är omistlig.

Skyddspatronessor, som figurera under hufvudstadsbladens alla långa behjärtansvärda upprop, basargrossörskor och välgörenhetssoaréfanatici — ack, nog känna vi dem och deras vägar! Främst är det äflan att vilja stå som de ledande i societeten, som kommer dem att för full maskin sätta i gång sitt stortatade och besynnerliga maskineri af subskriptionslistor, tombolavinster, operatenorer och luts spelare. Men när säsongen är förbi, har deras stora nit slocknat — de minnas knappast själfva, om det nu gällde en skollofskoloni eller en pansarbåt — och den grunda fåra, deras företag ristade i tidens lätta flygsand, är utplånad.

Dock, att inom ett litet samhälle, där krafter äro relativt lika stora och möjligheterna för deras tillfredsställelse afgjordt mindre, att här se behof och brister, att känna det som en plikt att afhjälpa dem och att därjämte äga både vilja och förmåga att göra detta — sådant är storverk, kärleksverk och af bestående värde. Icke såsom jag skulle vilja påstå, att våra gärningar, de må nu vara än så förträffliga, i evighet skola kunna fortblifva. Nej, allt människoverk är förgängligt — och det är nog en slags tröst att så är — men den personlighet, den eldsjäl, som stod bakom detta, kan icke dö. Den skall alltid komma andra att reflektera öfver hvad en fast och obruten vilja ändock kunde uträtta samt mana andra att söka slå in på samma raka, ärliga väg.

Att sätta alla goda krafter i rörelse mot verksamhet af den mest olikartade beskaffenhet till fromma både för det allmänna och för individen, detta har varit borgmästarinnan Norströms sak under dessa gångna fyrtio år. Aldrig nöjde hon sig med det bekvämare sättet att endast leda det hela, utan hon var ständigt med själf, med kropp och själ, var aldrig rädd att stå i breschen, att rödja undan hin-

der. Hon hade äfven förmågan att hos andra ingjuta sitt mod och sin tillit, sin elektricerande outtröttlighet, sitt sätt att aldrig förtvifla, utan att gripa sig sådant an, som andra höllo för hopplöst. Hon var fattigas och rikas hjälp och stöd, delade deras glädje och sorger. — "Hvart skola vi nu vända oss, sedan borgmästarinnan rest?" frågade någon mig härom dagen.

Tillbakadragen af natur och uppfostran, har hon aldrig någonsin gjort något för att vinna bifall eller väcka uppmärksamhet. Den lättköpta titeln af "emancipationens förkämpe" eller "feminismens apostel" — den hade hon kunnat skaffa sig bra mycket lättare än våra dagars alla högröstade tribun- och broschyrdamer. Men hon har inte trätt efter att blifva omtalad eller att komma i tidningarna — och jag vet knappt, hur hon blir till mods, när hon nu ser sitt porträtt i Idun.

Hon hade aldrig tid att resa på föredrag land och rike omkring. Ty hon hade ju sin egen stad, som ej kunde undvara henne. Alltid följde hon sålunda Carlyles råd: Gör din närmaste plikt! I det samhälle, där hon blifvit satt, fanns så mycket att ordna, att leda och att nybilda. Och där fanns ingen annan än hon, som hade både viljan och förmågan.

På alla möjliga fält grep hon in. Och öfverallt satte hon in hela sin kraft, hela sin kunskap, gaf sig inte, utan dref igenom sin företsats, gjorde sitt verk helt — och var sedan genast beredd att taga uti med något nytt.

Djup och allvarlig hvil saknaden öfver den lilla stad hon nu lämnar. Outplånlig är den varma erkänsla, den medvetenhet om ständig förbindelse, hvaruti vi stå till henne. Ty om borgmästarinnan Norströms lifsgärning får man inte spörja: "Hvad är det hon gjort för vårt samhälle?" Utan frågan måste ställas så: — "Hvad är det som *inte* hon har gjort?"

MARI MIHL.

BEHÅLLNING. SKISS AF ARTUR MÖLLER.

HAN TOG upp en tidning, som hade glidit ned på mattan.

— Vi ska se, hvad det är på teatrarna i kväll.

Fru Kahn kastade ett öga på sin syster, som låg på chaiselongen och rökte en Nestor.

— På teatern — usch nej, då får man klä sig, det orkar vi inte i eftermiddag.

— Vänta nu — Kungl. teatern, hm — — Dramaten, hm, hm — Svenskan, nej bort det — — Östermalmsteatern, *Ung-Matts från Fioltorpet*, var oss nådig, milda Jupiter — Södran, *Herr Domaren* — evoe, mina damer, problemet är löst!

— Det var också en lösning, sade fru Kahn.

Det gula skärmskenet från lampan var inte klädsamt för hennes lilla vakna stockholmsansikte, hvars öppna och låtfattliga fågning till hennes stora sorg kom bäst till sin rätt vid dagsljus. Det var fritt från drömskuggor vid ögonen och munvinklarna gömde inga frestande mysterier. Då var belysningen till större favör för systemens långa och raka profil. Fröken Kjällström tillhörde en allt mindre ovanlig kategori: östermalmskan, som har varit två år i England.

Hon sade:

— Nej, låt oss tänka på någonting, som man kan ha någon behållning af.

Och fru Kahn nickade anslutning.

— Det är så likt Bernt att alltid vilja gå på farser och operetter och sådan där smörja...

— Är det inte behållning nog, om man blir uppryckt och lär sig se det glada ansiktet på tillvaron för en stund, sade herr Kahn, som själf var begåfvad med ett ganska rött och jovialiskt ansikte, som framträdde under en

"Reflex",

bästa putsmedel för alla metaller. Besparar tid och pengar. Gör, utan arbete, metallens yta fullkomligt ren, hvarigenom en djup och varaktig glans erhålles. Försäljes i dekorerade bleckburkar à 200 gr. till 25 öre pr burk hos hrr handlande.

TEKN. FABRIKEN GÖTA, Stockholm 4.

Rikstel. 68 74. Allm. 138 39.

glesnad svål, när han nu lade bort tidningen. Ack, min nådiga, när skall du lära dig inse att det är mer lefnadsvisdom i Offenbachs operetter än i din gnatiga Ibsen eller till exempel i "Galeotto", som de spelar på Svenskan i kväll.

— Åh, Galeotto! Det kunde vara en sak...

— Ja, sa' jag inte det. En man med litet humor kunde ha gjort ett briljant lustspel af det uppslaget, men som det nu är, får damerna nog gå dit utan kavaljer.

— Som du vill! Inte går vi på Södran.

Fru Kahn satte ut underläppen en liten smula, fröken Kjällström svepte in sitt ansikte i ett cigarrettmoln.

När tystnaden började bli envis, återtog husets herre:

— Hur mycket tror damerna att ni egentligen kommer ihåg af alla tragedier ni sett. Vill ni påstå att ni skulle kunna fylla ett vanligt postpapper med behållningen af alltsammans?

Intet svar. Herr Kahn älskade inte denna familjetystnad. Han tänkte med en viss nervositet sin cigarr och funderade på, om han inte hade någon teaterhistoria att lifva upp de bägge damerna med.

— Jovisst! Jag har en gång haft en rätt afsevärd behållning af ett drama. Sjuttifem öre per kväll. Det var så sant. Då är det ju orätt af mig att klaga.

— Det var när du blef kär i den kringresande kameliadamen. Det har bestämdt inte Beth hört talas om.

— Nej, det är mer än jag vet, att Bernt har varit skådespelare. Men det förklarar ju mycket, sade svägerskan och drack ur sin påtår. — Sparkade du böljor?

Herr Kahn gjorde en åtbörd af förakt.

— Det gjorde några af pojkarna i de lägre klasserna, som voro särskildt styfva i fotboll, för 35 öre per kväll. Men så snart direktören fick se mig, resolverade han med en sublim gest att jag skulle bli vikarie för kameliadomens städerska, som strejkade på grund af att hon aldrig fick herrskapsroller. Du kan således smickra dig med att din sväger spelat en roll, som mera sällan anförtrotts någon manlig aktör.

— Och du blef förälskad i din husmor?

— Jag var sexton år. Det var en af kamraterna, som påstod, att hon, som spelade kameliadamen, var trettinio, men den ynglingen gaf jag en minnesbeta inne mellan ett par kulisser. Hon gaf mig vänliga och uppmuntrande ögonkast under repetitionerna och visade hur jag skulle niga. Jag gick alldeles lycklig och vimmelkantig inne i den egendomliga skymningen bland gamla undanställda berg och trädkulisser och hela det mystiska maskineriet med rep och hjul, som hängde ned från taket. Det var inte frågan om annat än att åt denna värld skulle jag viga mitt lif.

Men generalrepetitionen blef en sorglig dag. Då jag kom in på scenen i mitt hvita förkläde och med den lilla nätta mössan på huvudet samt råkade snubbla öfver min egen kjolkant vid nigningen, höll kameliadamen på att gå åt af skratt. Jag föresatte mig att det var sista gången jag gjorde mig löjlig genom att spela husjungfru inför hennes ögon, som jag älskade.

Föreställningen gick all right. Men det var nätt och jämnt jag kunde hålla kontenansen under sista akten vid tanken på den bukett, som jag inköpt för kvällens gage och med några entusiastiska ord skulle lämna henne i klädloggen, sedan applåderna förklingat. Det var mitt fasta beslut att göra henne min kärleksförklaring. "Det gör man aldrig till en skådespelerska," hade en äldre vän sagt mig, "hennes bjuder man först på supé." Nå, då gör jag det först, tänkte jag. Han hade lånat mig fem kronor till supén.

Hur jag kom in i hennes loge, kan jag inte minnas. Men hvad jag minnes var hennes häpnad, då jag, iklädd mitt hvita förkläde och med en bukett liljekonvaljer i handen, högtidligt inbjöd henne till supé på stadshotellet samma kväll. Men när hon till slut hade hämtat sig något från sina konvulsioner, klappade hon mig på axeln och sade, med rösten ännu halfkvädf af skratt:

— Tack, men jag är inte hungrig.

Då kände jag, att jag blef blek, och rätade upp mig i min hvita mössa.

— Min fröken, ni skall svara mig annorlunda den dag jag är en berömd konstnär!

Och därmed vände jag henne ryggen. — — — — —

— Ja, det där gaf ju nästan lika mycket behållning som en af dina älskade farsar, skratade fröken Kjällström.

A. T. GELLERSTEDT.

70 ÅR.

HVILKEN SVENSK älskare af dikt och målar Konst ville ej ägna en tacksam tanke åt den bana, som ligger bakom skalden och akvarellisten Gellerstedt nu, då han den 6 oktober fyllde 70 år? Skall man skriva om honom, tvekar man endast emedan man vet att man här, lika litet som någonsin annars, kan finna rätta ord för just sin egen tacksamhetskänsla mot diktens äkta gifvare. Med denna reservation är det som åtminstone undertecknad mottagit Iduns välvilliga anbud att göra några antydningar om vår poetiska miniatyrkonsts mästare.

Alla verkliga kännare och älskare af svensk diktkonst känna och älska "A. T. G." För många af dem kan han icke ens förkläda sig, när han bortlägger den blygsamma signaturen och till exempel i Posttidningen skrifer ett och annat anonymt. Han röjes ändå. Jag påminner mig en bland hans dikter, den om lärkan:

Anonym du sökt att vara,
men det hjälpte föga bara:
Icke har du narrat mig!
Detta sus af vingar
genom sång som klingar
måste komma just från dig, från dig!

Högt, högt öfver hult och byar,
uppe där bland sol och skyar
dölj du fritt din rikedom!
Att du är vår lärka
grannt ändå vi märka:
Se, all nejden springer ju i blom!

Icke desto mindre, någon ryktbarhet af det bullrande slaget har Gellerstedt aldrig haft. Hans små miniatyrer om sylvior och violbuketter ha aldrig vändt sig till människornas förkärlek för det skrikiga och det banala. Han har aldrig varit konventionell och aldrig boulevard-modern; han har varit den poetiska individ han är, hela tiden densamme, stillsam, vederhäftig, ordknapp, kärft innerlig. Medan diskussionens vågor ibland gått höga om författare på prosa och vers, hvilka snart skola slumra på botten af Lethe eller i hvarje fall icke borde nämnas på samma dag som Gellerstedt, har det varit tyst omkring honom — men en tystnad, full af städse växande aktning och tillgifvenhet. Jag afser naturligtvis ej Gellerstedts stigande på den sociala trappan — här kan nämnas, att den forne eleven vid fria konsternas akademi, som ägnat sig åt byggnadskonst under ingen mindre än Scholander, senare blifvit både medlem och sekreterare inom nyssnämnda akademi, hvarefter han också stigit upp till såväl öfverintendent som en af de Aderton. Nej, jag talar om hans rent litterära

ställning bland allmänheten; i all tysthet har han vunnit mycken terräng med sina små diktsamlingar, som synts till ungefär en gång i årtiondet nu i 40 år och som han än kallat "Dikter", än "Eftersommar" eller "Gamla visor".

Man läser en säsongskönlitteratur, bladar här och där, gäspar litet eller nickar en smula gillande. Så händer det: bland allt medelmåttigt aktningvärdt eller rätt godt, bland allt trefvande och "lofvande" eller bestämdt omöjligt får man plötsligt se en bok med en gammal mästares namn. I känslan af en viss skön säkerhet slår man upp den, och man har knappast ögnat på tio rader, förr än man igenkänner att denna stämman, hvilket omfång den nu har, stort eller litet, är en sångares af de utvalda och i intim mening äkta, och att denna bok hör till dem man skall bevara på sin bokhylla och i sitt hjärta.

Redan för längesedan var det så med Gellerstedt — man minnes de små öländska landskapsmotiv eller de små "Stens visor", som i sin konkreta och känsliga äkthet voro himmelsvißt skilda från den tidens deklamatoriska och mångordiga efterklangspoesi och lika skilda från "realistisk" själsmisère och råhet. Och sådan skalden var då, är han ännu. Vi veta väl allesamman, att det han helst diktar om, det är hans kära vänner i skog och mark och luft och icke minst i hans trädgård, de blommor han uppdrager och vårdar med naturälskarens och skaldens ömhet eller de fåglar, dem han som få andra känner till habit, lynne och vanor. Här har Gellerstedt skapat sig ett litet alldeles afskildt poetiskt rike, där han är fullt hemma och öfver hvars gränser han ej mycket går. Här diktar han sina miniatyrer, som äro — men låt oss strax visa en. Tagom "Tvärviggen":

En invalid, en tvärvigg
till ek, sin näfve knöt
och snäste: hvad den våren
onödigt gör sig söt.

Men hur det var — när gubben
fått höra fink och trast,
satt i hans slitna knapphål
en grön bukett i hast.

Är icke det att göra naturen lefvande? Sådana äro dessa småbilder: fylliga och sinnrika, ordknappa och artistiskt fullgångna. De kunna ha visans ton, de kunna sluta med en skälmaktig vändning, men alltid afspegla de skaldens känsla för det som är täckt och älskvärdt. Det kärftva, det liksom blygt tillbakahållna i denna hjärtlighet gör den blott så mycket verkställigare. Sin fröjd öfver sylvior och friska "bellis", vallmoblommor och rosor förstår denne naturvän att meddela oss som han själf har känt den — hvad mer kan poesien göra? — i en hel rad lustigt förtjusande små natur-symboler, och de talrika anspelningar på människolif och människokänsla, han på samma gång framställer, äro nästan alltid sinnrikt fulla. En gammal erfaren, hjärtegod och vis man talar i dem samtidigt med en skald.

Själf har han en gång gifvit denna skildring, hur han vill att hans dikt skall vara:

I förgrunden bråte af alla slag —
det skrämmer ej mig, det ej ratar jag;
men borterst i tafan skall skynta fram
af okända höjder en ljusblå kam.

"Bråten" — ja, det är hos Gellerstedt allt det älskvärdt hvardagliga, som han skildrar på sitt eget särskilda sätt; men äfven från det okända kan han ge en romantisk stråle:

"Fast bort från de kullar jag stammar,
där solrödt om kvällen det flamar;

och fastän min rännil jag sänder
mot sjön med de blånande stränder,

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL.
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis

här, ini din lund, vill jag vara
din källa, den speglade klara.“

Jag spørjer ej hvadan du stammar —
om bort från de rosiga kammar?

Jag knotar ej, om du än sänder
din rännil mot aldrig de stränder;

jag gläds att du är och vill vara
min källa — min källa den klara!

Högst betecknande — också detta, det romantiska främmande blir hos Gellerstedt slutligen *idyll*. Idyllen, "det ljuft oändliga i lifvets inskränkthet", som en stor svensk skald kallat det, är och förblir hans kungarrike.

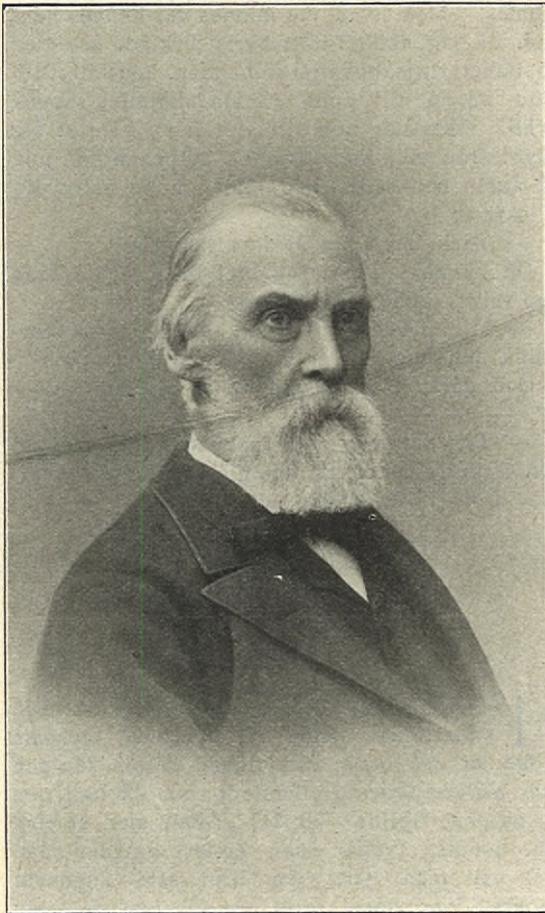
Lika litet som Gellerstedt ger sig på lyrikens stora ämnen, lika litet försöker han slå an dess stora stil. Först och främst är deklamationen, retoriken bannlyst. Men ej håller mättar han ögat med purpur, sammet och guld eller örat med praktrytmer; hans blomstervärld är intet drifhus, hans fågeltoner ha ingen sinnesrusande klang. Han skrifer ju små knappa strofer, där stundom en mängd rätt motspänstiga ord hindra föredraget att svälla till öronsmekande violinföredrag — den här ofvan sist citerade dikten hör till de undantag som bekräfta regeln. Men just så blir Gellerstedts versbyggnad, äfven den, så egenartadt personlig och uttrycker hans rättframma och ärliga väsen, som aldrig satt en lånad fjäder i hatten.

Med hur små medel verkar ej denne poet! Han kan till och med lämna åsido sin kära natursymbolik och med hel och gripande enkelhet låta en mor tala till sitt barn:

Gör dg ingen särskild möda
med att sitta ensam kvar hos mig.
Ser du glädjen öfverflöda
någonstädes — gå och roa dig!

Vänder du tillbaka, bitter
öfver att du ock fick slita nöd,
var välkommen! Ty jag sitter
kvar och väntar — om jag ej är död.

Helt visst ha vi skalder, hvilka härska öfver
ojämförligt större världar än Gellerstedt, och
som hänrycka på ett annat sätt än han. Men

A. T. GELLERSTEDT. DAHLLÖF FOTO.

Gellerstedt hör, liksom vår oförgätlige Elias Sehlstedt, till dem, som man *håller af* i intim mening, så som man håller af sitt hem med dess hvardagsföremål och minnen. Ja, det är mer än likheten i ämnen, som vid läsning af t. ex. Gellerstedts "Talgoxen" kommer en att tänka på Sehlstedts dikt med samma namn, fastän Gellerstedts älskvardhet är af annan art och gifvetvis saknar den speciellt sehlstedtska

komiken. Gellerstedts diktning har ju för öfrigt en helt annan intensitet och sammanträngdhet, en helt annan målerisk fyllighet tillika.

Sin stillsamma humor äger emellertid äfven han — och undras, om det ej är den som sätter pricken öfver i't i hans egendomlighet. Som han själf säger om en annan:

Ditt stilla kynne mycket högt jag skattar,
så äkta vara ses ej alla dar.
Men det är riktig högtid, när du skrattar;
du kan den konsten —

Jag borde äfven nämna några ord om Gellerstedts *akvareller*, som äro samma älskvärda och individuella småkonst som hans diktning. Men det får vara! I fjor våras hade stockholmarne tillfälle att se en stor samling af dem uppe i konstakademiens hus, där de då voro vårutställningens "clou".

Gellerstedt är nu 70 år, men ännu utan tvifvel rask och rörlig. Då och då lämnar han sitt hem vid Sturegatan för att göra en utflykt till Paris eller, när blommor och fåglar komma, till "Sommartorp" — hans landtliga bostad, som skall ha sin plats i vår poesihistoria.

FREDRIK VETTERLUND.

VISA.

DIG VILL jag hålla kär —

så länge isen bär:

Det blir nog ända fram i nästa månad!

Och sen en vacker dag

till någon annan jag

tör länka all min lust och all min trånad.

Den jag kan hålla af,

till dess jag läggs i graf,

den lär nog jag i tiden aldrig råka.

Men skall det någon bli,

så blir det Lill-Marie,

Som narrat mig på nytt att hoppa kråka.

A. T. G.

FRÅN SJÖN ÅMÄNNINGEN. OLJEMÅLNING AF A. M. LINDSTRÖM. GÅFVA TILL KRONPRINSPARET Å DERAS SILFVERBRÖLLOPSDAG AF VÄSTMANLANDS INBYGGARE.

NÄR KONSTNÄRSKLUBBEN JUBILERAR.

SAMMA DAG, som detta nummer af Idun går ut öfver all världen, firas i Konstnärshuset i Stockholm en remarkabel minnesfest — Konstnärsklubben fyller den 11 dennes 50 år! Med anledning af dagens betydelse har Georg Nordensvan redigerat och K. K. utgifvit en stilfull festskrift, "Konstnärsklubben 1856—1906", full af glada minnen och — naturligtvis! — af glada "gubbar". Idun har satts i tillfälle att redan på förhand få glutta en smula i det vackra och underhållande häftet samt att få begagna det som källskrift för de korta drag vi meddela ur K. K:s historia som en liten komplettering till den impressionistiska minnesbild, som en af klubbens populäraste medlemmar, dess mångårige ordförande, allas vår Calle Larsson med lätt och lekande hand ritat här nedan.

Konstnärsklubben får icke förblandas med vare sig Konstföreningen eller Svenska konstnärernas förening. Dess uppgift för artisterna är densamma som Publicistklubbens för tidningsmännen: att vara en samlingsplats, där de, oberoende af alla konstpolitiska stridigheter, kunna träffas, bekanta sig med hvarandra, rådgöra om sina gemensamma intressen och roa sig en smula. Dess upphofsman var J. Ch. Boklund, som, hemkommen från München med dess gemytliga artistlif, utlyste ett möte mellan kamraterna i Stockholm, hvarvid beslöts att de

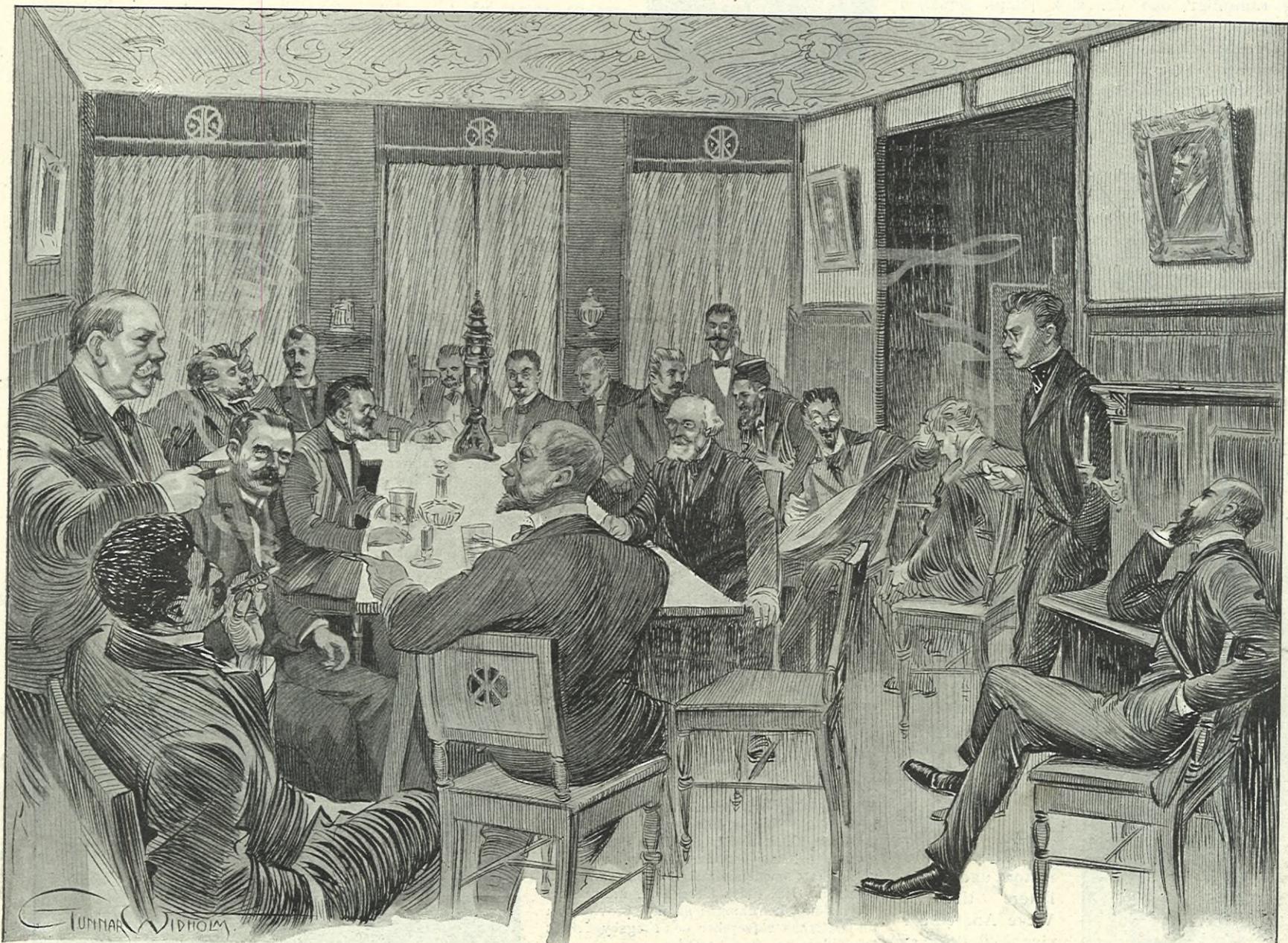
KONSTNÄRSKLUBBENS LOKAL I KONSTFÖRENINGEN. PÅ DÖRREN SYNES DET RYKTBARA LEJONGAPET. EFTER EN SAMTIDA KLUBBTECKNING.

skulle träffa tillsammans ett par kvällar i veckan och idka "familjelif". Därmed var klubben till, om än till en början i mycket anspråkslösa, ja, man kan godt säga laglösa former. Klubbens förstyre utgjordes egentligen endast af klubbmästaren, den där ock "mamma" kallades; Boklund var en tid framåt naturligtvis själfskrifven, sedan kom K. G. W. Carleman, den ännu kvarlevande, nu nyss 85-årige konstnärsveteranen, som länge var sällskapets sammanhållande kraft.

Under många år hade klubben sitt hemvist i Konstföreningens lokal ofvanpå Blancs kafé. Ett något så när fast stamlokal fick klubben längre fram på Hôtel Continental, där den om torsdagskvällarna disponerade en liten våning med en rymlig, fast inte synnerligen hemtreflig samlingsal. Där höll klubben till, ända till dess det vackra Konstnärshuset vid Smålandsgatan stod färdigt och man där fick sitt eget hem.

Under klubbens kringirrande period utgjordes hela inventarjet af den af Scholander skänkt "klubbpokalen", ett dokumentkäp, en luta och det ryktbara, ännu i dag aktiva "Lejongapet", hvilket har sin plats på klubbens ytterdörr och vid sammanträdena vittjas på sitt innehåll af oförargliga "nidskrifter", som sedan offentligen föredragas. I sin lokal i Konstnärshuset njuter klubben nu emellertid en vida komfortablare hemtrefnad, där finnes en samling konstverk, som minsann icke skäms för sig, charmanta kamratporträtt af Carl Larsson, Richard Bergh, Thegerström m. fl., matsalen prydes af en fris, bildad af "brödernas" grant målade vapensköldar med humoristiska emblem, och biblioteket bjuder på åtskilligt godt af konst- och tidskriftslitteratur.

Hur gemytligt det går till på en klubbafton i K. K., därom bör för öfrigt den af vår tecknare, Gunnar Widholm, utförda bilden i dagens nummer kunna ge våra läsare ett litet begrepp. Som russinet i festtårtan meddela vi så slutligen hvad vi lyckats afpressa

EN AFTON I KONSTNÄRSKLUBBEN. ORIGINALTECKNING FÖR IDUN AF GUNNAR WIDHOLM. MIDT I FÖRGRUNDEN SITTER CARL LARSSON, NÄRMEST TILL VÄNSTER OM HONOM ARKITEKTEN AGI LINDEGREN, LEKTOR P. HENRIQUES OCH, STÅENDE, PROFESSOR AD. LINDBERG. NÄRMEST TILL HÖGER PROFESSOR O. ARBORELIUS, STÅENDE VID DÖRRPOSTEN STRIXTECKNAREN ANDERS FORSBERG, SITTANDE VID PIANOT KONSERVATOREN VID NATIONALMUSEUM C. JAENSSON.

C. L. OM KONSTNÄRSKLUBBEN.

"NEJ, KÄRA broder redaktör, inte kan jag skriva om... om... om... hvad det vara må, jag kan ju inte stafva ens!"

J. CH. BOKLUND. KONSTNÄRSKLUBBENS UPPHOFSMAN. EFTER EN SAMTIDA KLUBBTECKNING.

Den reinkarnation, som heter underteknads lefnadslopp på jorden, består af en rad öfvervunna stukningar. När Ernst Josephson och jag samtidigt togo den s. k. kungl. medaljen på den s. k. konstakademien, så blef den också då för ögonblicket sig s. k. Konstnärsklubbens åtgärd att votera om oss båda såsom — jag finner ej det lämpliga utländska ordet — möjligen tänkbara medlemmar af sällskapet. Ack, Joseph gick igenom med glans (och det hedrar de dåvarande ledamöterna!), men läsarens ödmjuka tjänare fick endast svarta böner.

Nog af, tiden gick och gubbarne med den; nu lyser allt så ungt och soligt; jag har mojat mig i ärones glans, varit flera år klubbens ordförande, fått hedersmedalj och lär jämte professor Adolf Lindberg bli hedersordförande. Så inte är det synd om mig och inte om konstnärsklubben heller. Ty den har eget hus på Smålandsgatan, eget, nära på betaldt piano och utskänkningsrättigheter.

*

Klubbens historia har jag ingen aning om. Nordensvan har redigerat och delvis författat en bok om den, hvars två öfverblifna exemplar du, kära läsare, kan få köpa i bokhandeln, om du raskar på och paxar på dem.

"MAMMA CARLEMAN". EFTER EN SAMTIDA KLUBBTECKNING.

"Har du inte hört talas om kanslirådet, som ansåg Levertin omöjlig för Svenska akademien, emedan denne ej kunde kommatera?..."

Nu vek jag mig, kunde ej säga reelt nej, och var förlorad! Och i pressen skulle det, och för att Idun ej skulle bli rent utskämd, såsom ej följande med sin tid, så sitter jag här nu på natten och klåpar ihop det, som skall komma om det sällskap som heter hvad rubriken visar.

att Ekberg där berättade om Skeppar Söderströms Synnerligen "Skenanta" Seglats Som Stjuard, Samt... (såsom samtligas samtidas sammelsurier samstämmigt säga) att Perseus höll tal och grät, att gubben Palm glädde sig åt sin piskbalkong, att... åh, det är en massa af minnen som storma emot mig där i natten. O, minnen, hvad litet I betyden! Endast *nuet* är det verkliga, just det just nu varande! Och det är det ni nyfiket fråga mig om. Hvad är *nu* konstnärsklubben? Ni ha så rätt: "man skall alltid fråga!"

Och då är det min smala flax, att jag ej vet hvad konstnärsklubben f. n. är. Ty jag är — sedan flera år — från landet. Men jag har en slags förnimmelse af, att den ej på långa vägar är hvad den kunde och borde vara. Oss emellan sagdt, *vet* jag, att detta onaturliga förhållande beror på ogemytlighet från en part och trångbröstenhet från en annan. Tro icke, käre Idunsläsare, att det är för dig jag yppar detta; ack nej, det är på dessa båda parter jag öppnar ögonen! Det är åt *dessa* jag säger: *Lifvet är så kort, låten det vara godt!*

CARL LARSSON 1876.

Nej, nu slår klockan två i Klara rysliga kyrktorn!
Godnatt!

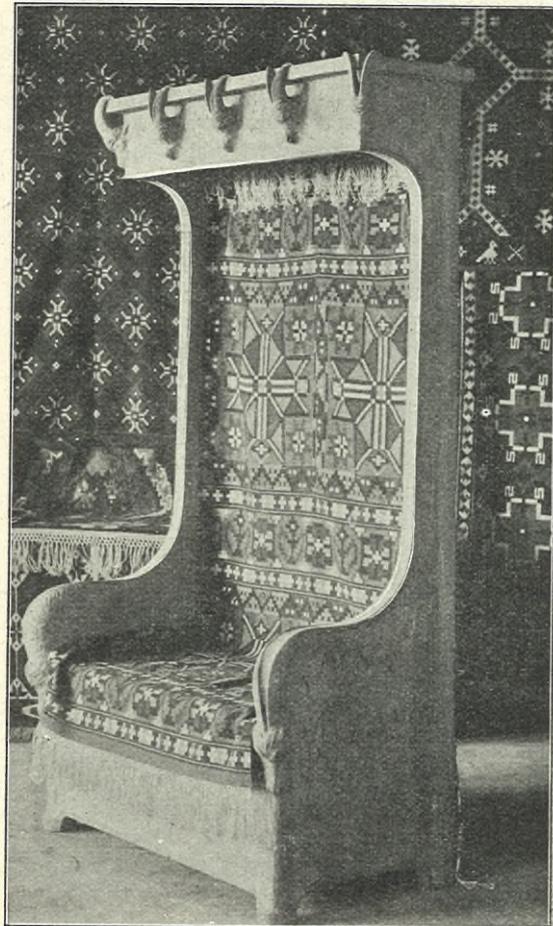
CARL LARSSON.

KONSTSLÖJDUTSTÄLLNINGEN I KRISTIANSTAD.

SÅSOM ETT VÄRN om den sydsvenska konstslöjdens alla goda egenskaper — färgsinne, fantasi, originalitet — gent emot fabrikmässig massindustri och smakförvildning har Kulturhistoriska föreningen i Lund under en lång följd af år utfört ett betydelsefullt arbete.

Enhvar konstintresserad, som gjort ett besök på föreningens konstslöjdanstalt därnere vid den ålderdomliga, träbeskuggade Algatan i Lund och sett hur där arbetas, här bland alla andra goda intryck äfven förnummit glädjen öfver att också i vår tid, då en kyligt-praktisk och brådsakande industrianda allt för ofta vinner öfverhand öfver skönhetsintet, det dock finnes folk, som har tålmod att offra ett eller annat halfår eller helår för att åt ett litet bohagsting, en konsol, ett broderi eller en väfnad förläna skönhetsens adelsmärke. Där nere i de af forntidsstämning mättade gamla rummen sitter väfverskan och sticker in i gobelinen folkvisor och riddarsagor eller letar sig till de skånska bygdernas konstkaraktär i de gamla mönstren med de underligt klingande namnen, rödlakan, krabbasnår, dukagång, rosengång, skälblad, flossa och opphämta; där formar skulptören med aldrig svikande tålmod sina fantasier i träet eller stenen, och där hamrar i sin svarta smedja i "Lokus" smeden siratliga kandelabrar och spännen. Här födas idéerna för att sedan i sin ordning befruktande gå ut i provinserna till slätternas väfverskor och skogsbygdernas träslöjdare och konst-smeder.

Frånsedt detta mera direkta främjande af sydsvensk konstslöjd bereder Kulturhistoriska föreningen genom sitt lotteri afsättning för sina slöjdares alstrer och inköpes årligen för omkring 15,000 kronor utaf det bästa, som

FRÅN KONSTSLÖJDUTSTÄLLNINGEN I KRISTIANSTAD. HÖGBÄNK.

de på föreningens initiativ anordnade utställningarna ha att bjuda.

När Kulturhistoriska föreningen i koncessionen på sitt lotteri fått bl. a. den bestämmelsen för en eventuell behållning inrymd, att en tredjedel däraf skulle användas till resestipendier och premier åt sydsvenska konstslöjdare, afsåg den att därmed möjliggöra periodiska konstslöjduitställningar i södra Sverige. Den första af dessa hölls i Lund 1897, den andra i Karlskrona 1899, den tredje i Halmstad 1901 och den fjärde i Jönköping 1904, alla omfattade med det största intresse.

Den 5 i ordningen af de sydsvenska af föreningen anordnade konstslöjduitställningarna öppnades den 15 i förra månaden i Kristianstad. Utställningen, som omfattar bortåt 200 utställare med omkring 3,000 slöjdföremål, är med största noggrannhet och rutin ordnad af intendenten Karlin med biträde af amanuensen P. Ax. Olsson. De utställda slöjdalstren höra till det gedignaste som Skånes och angränsande provinser flitiga konstslöjdare de senare åren producerat, hvilket man äfven förstår däraf, att redan rätten att deltaga i utställningen beror på särskild "preventiv censur" och medför tredje pris.

Utställningens ojämförligt talrikast företrädade grupp är den, som omfattar textil konst. Tack vare kulturhistoriska föreningens betydelsefulla insats synes allmänheten här nere i de sydliga provinserna just nu börja vakna upp ur sin dvala af indifferens för den textila konstslöjden och taga verksammare del i dess framåtskridande än förut. Äfven om sålunda de enskilda utställarnes alster äro värda all berömmelse, taga

LUNDEGÅRDS SVANOR. O RYLANDER FOTO

likväl i allmänhet kulturhistoriska föreningens egna arbeten första priset. Sedan föreningens första mål, återupplifvandet och förädlandet af de gamla, halft förgätta väfnadssätten blifvit uppnådt, har föreningen med framgång börjat arbeta på nya motiv för att tillfredsställa den nuvarande generationens smak. På dess utställning i Kristianstad hänger bland andra representanter för denna sträfvans gobelinen "Neckens bröllop", väfd efter komposition af amanuensen P. Axel Olsson. Det är en viss benägenhet hos föreningens krafter att söka motiv ur folksagan och riddarlegenden. I "Neckens bröllop", där necken föreställes komma åkande med sin röfvade brud mot bakgrunden af den röda kvällshimmelens jagande stormmoln, har den unge konstnären åstadkommit en stämningsmättad och ärgvacker komposition på grundvalen af den gamla skånska folkvisan "Där bodde två döttrar i Älfvabolid", och å en annan gobelin "Hack Ulfstand till Häckeberga" visar han oss i sina favoritfärger, svart och rödt, den mäktige Häckebergsherrens dödsridt undan den förföljande fienden. En annan komposition af betydelse är Justus Lundegårds "Svanar", äfven den af ovanligt dekorativ verkan. Till utställningens största nummer hörde sällsynt vackra, här återgifna bonaderna af fröken Hedvig Björkman. De äro tre, och ha af konstnärinnan betitlats "Svarta riddare", "Fåvitska jungfrur" samt "Schackspel". Det har varit ett oerhördt arbete nedlagdt på dessa bonader, hvilka dels äro målade, dels sömmade med silke och guldtråd. Skada blott att alster af denna art aldrig blifva riktigt populära, utan af allmänheten anses mera såsom ämnade till utställ-

FRÅN KONSTSLÖJDUTSTÄLLNINGEN I KRISTIANSTAD. HEDVIG BJÖRKMANS BONADER.
O. RYLANDER FOTO.

nings- och museiprydnader än till prydnader för hemmen. Af utställningens sevärdheter på textilområdet böra vidare nämnas fru Fjestads genomroliga och med sina friska, glada färger angenämt verkande gobeliner med motiv ur den roliga gamla visan: "Där gingo två gubbar i snöen" samt intendenten Karlins originella komposition "Öknen", allt för originell kanhända för att kunna sägas vara vackra.

Af smärre kvinnliga slöjdalster inom textil-

gruppen synas rödlakans- och dukagångsväfnaderna vara talrikast företrädda. Det är isynnerhet en af "Södersläts" skickligaste konstväfverskor, mor Karina Bengtsson i Bjäresjö vid Ystad, som excellerar med förträffliga alster af dessa båda väfnadslag.

Möbelslöjdens förnämsta exponent inom utställningen torde, hvad originalitet och konstnärlighet beträffar, vara ett af hr C. Olin i Lund utställt bokskåp med af artisten Jöns Mårtensson utförda sniderier, föreställande scener ur judafolkets vandring i öknen. Till de mera bemärkta sakerna inom möbelgruppen hör dessutom den med originell skulptur försedda hög-bänk, som återfinnes å illustrationen.

Den vackra utställningen, som är inrymd i en af stadens folkskolor, hvars ljusa och rymliga lokaler i synnerlig grad lämpa sig för ändamålet, har varit föremål för lifligt intresse, hvilket ju i sin ordning vittnar om att allmänheten dels förstår uppskatta Kulturhistoriska föreningens sträfvanden, dels börjar vakna till insikt om konstslöjdens betydelse för spridande af skönhet och trefnad i hemmen.

G. L—DH.

FATTIGVÅRDSKONGRESSEN.

FÖREGÅENDE VECKA öppnades och pågick under en tid af tre dagar Sveriges första fattigvårdsriksdag. Mellan 7 och 800 ombud från alla landets delar närvaro, och kongressen öppnades i Blasieholmskyrkan samt ändades med en avslutningsfest i Centralbadets

FATTIGVÅRDSKONGRESSEN I STOCKHOLM. ÖPPNINGSMÖTET I BLASIEHÖLMSKYRKAN FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

FRÅN UTSTÄLLNINGEN AF KRONPRINSPARETS SILFVERBRÖLLOPSGÅFVOR Å NATIONALMUSEUM.
DEN STORA GOBELINEN »STOCKHOLMS SLOTT», GÅFVA AF ÖFVERSTÅTHÅLLARES
OCH LANDSHÖFDINGARS FRUAR.

tennishallar. Som ledare af kongressens förhandlingar fungerade landshöfding Joh. Widén. Östersund, ordförande, och direktör Ernst Beckman, Djursholm, vice ordförande.

Som fattigvården i vårt land är en social angelägenhet, hvilken till god del ligger i kvinnornas händer och följaktligen bör i vidsträckt mening ha kvinnornas öra och hjärta, komma vi att i Iduns nästa nummer meddela en skildring från kongressen, författad af fröken Gerda Meyerson, hvars oegennyttiga och hängifna arbete på det socialfilantropiska området torde vara vår läsekrets välbekant.

KRONPRINSPARETS SILFVERBRÖLLOPSGÅFVOR.

UNDER VECKAN har å Nationalmuseum varit ordnad en utställning af en del af de vackra gåfvor, som öfverlämnats till kronprinsparet vid silfverbröllopet.

En magnifik gåfva är den stora hautelissebonad, som kommit från öfverståthållares och landshöfdingars fruar och som efter kartong af fröken Lotten Rönnqvist väfts å Handarbetets vänners ateljé. Inom en ram med motiv af tallkvistar, bland hvilka landskapsvapnen äro inflätade, synes i bakgrunden Stockholms slott, medan förgrunden utgöres af ett hvalf af löfträd, under hvilka marken står öfversädd af blommor.

Vidare märkas å vår bild här nedan: nr 1, det svenska konungaparets gåfva, en ståtlig blomsterskål af silfver; nr 2, från officerscorpser vid Badiska lif-

grenadierregementet, en brinnande granat på en klippa med Sveriges och Badens vapen; nr 3 och 4, från den badiska storhertigfamiljens medlemmar, blomsterskål och fyra konfektskålar af silfver; nr 5, från badiska hofvet, en silfverjardiniär; nr 6, från hertigparet af Connaught, en rund silfverskål med lock, s. k. "loving cup"; nr 7, det danska konungaparets gåfva, en stor genombruten silfverkorg.

ADOLF HELLANDER.

DET VAR längesedan skådespelaren Adolf Hellander lämnade scenen; han har nu, i dessa dagar, också gjort sin sortie ur lifvet efter en längre tids sjuklighet.

Född i Stockholm 1848, blef han elev vid Kgl. teaterns elevskola 1866 och var därefter anställd som skådespelare vid de kungliga scenerna under ett par år. Hans begåfning låg åt hjälterollerna och han fick därför försöka sig på att upptaga Axel Elmlunds mantel, hvil-

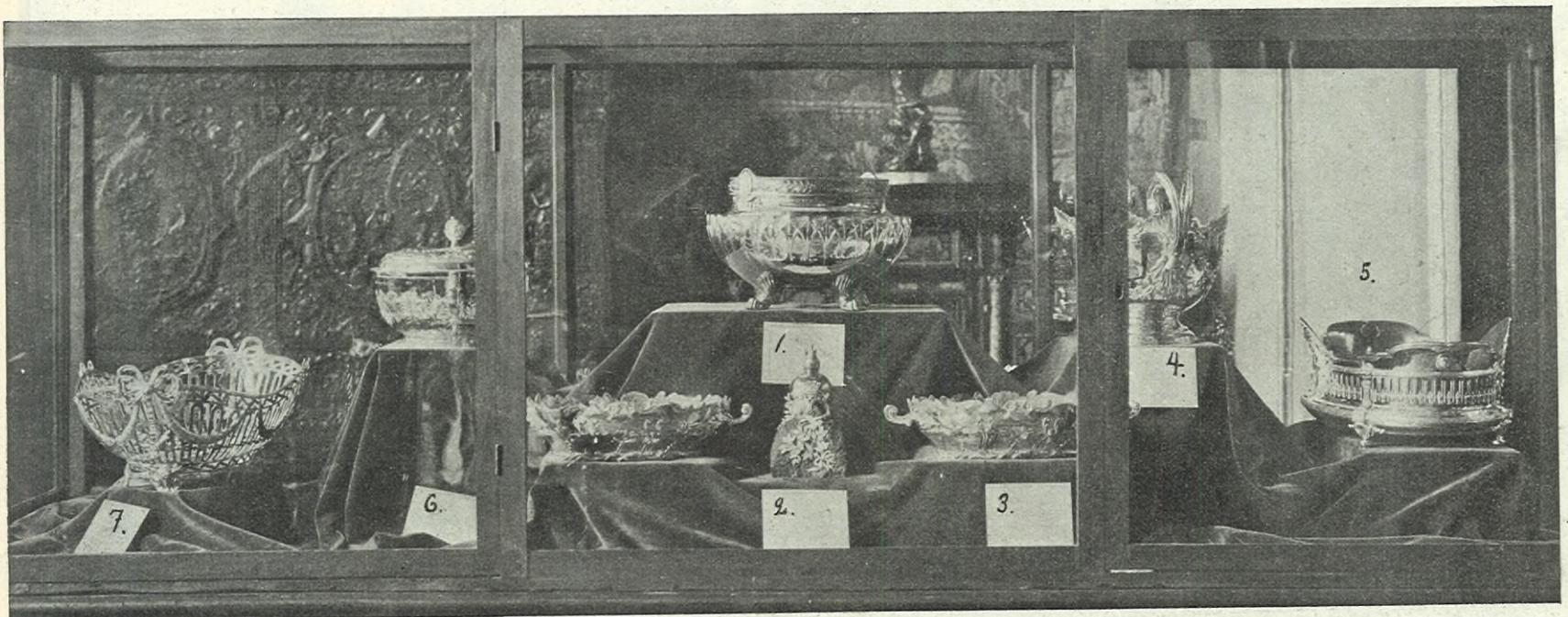

ket också utföll väl i ett par uppgifter. 1863 öfvergick han till Wilhelm Åhmans sällskap i Göteborg, kom därefter till Edvard Stjernström, då denne 1874 startade Nya, nuvarande Svenska teatern i Stockholm.

Där hade Hellander sina sceniska glansår såväl i det stora dramat som den moderna komedien, och framför allt åstadkom han något förträffligt i sorgespelet "Daniel Hjort", hvars hufvudfigur låg särskildt väl för hans artistiska kynne.

Emellertid gestaltade sig ej hans framtid så som man hade anledning hoppas, och 1884 afgick han från Svenska teatern. Under de närmast följande åren ägnade han sig åt tidningsmannaverksamhet och var åren 1885—89 medarbetare i Svenska Dagbladet samt därefter i Stockholms-Tidningen. Han uppträdde därjämte som författare till skildringar ur teaterlifvet och äfven till novellistik af annan art. Äfven Idun har i sina spalter haft inrymda alster af hans behagliga och finskurna penna.

Hans hustru, den förtjusande och rikt begåfvade skådespelerskan Lotten Hellander, afled redan 1879.

FRÅN UTSTÄLLNINGEN AF KRONPRINSPARETS SILFVERBRÖLLOPSGÅFVOR Å NATIONALMUSEUM. NÅGRA AF HUFVUDPJÄSERNA. SE TEXTEN!
A. BLOMBERG FOTO

W. LILLJEBORG. PORTRÄTT TAGET PÅ 90-ÅRS-DAGEN DEN 6 DENNES FÖR IDUN AF A. DAHLGREN.

WILHELM LILLJEBORG.

ATT HINNA 90 år och då i den dalande lefnadssolens varma ljus kunna överblicka den långa väg man tillryggalagt, se hur den ligger utprickad med märkesstenar efter fruktbara gärningar i forskningens och lärarekallets tjänst, är en rik arbetslön.

Detta har förunnats den inom vår naturvetenskapliga värld bekante och högt skattade professor Wilhelm Lilljeborg, som helt nyligen, alltjämt frisk och kry, upplefde sin 91:sta födelsedag.

Född i Helsingborg den 6 oktober 1816, aflade han studentexamen i Lund 1834, blef fil. doktor 1841, docent i zoologi vid Lunds universitet 1844, e. o. adjunkt i zoologi därstädes 1848, ord. adjunkt 1853 och professor i zoologi vid Uppsala universitet 1854.

Uppsala universitet hade förut ej ägt en själfständig zoologisk lärostol, men nu hade en sådan upprättats, och Lilljeborg blef dess *förste* innehafvare. Det zoologiska museets åskådningssamling, utan hvilken en fruktbringande undervisning och lärareverksamhet är omöjlig, var då, som naturligt är, i ett minst sagdt bedröfligt skick. Lilljeborgs första sträfvan blef därför att utvidga och ordna denna i enlighet med tidens kraf; och häri lyckades han väl, ty vid sin afgang från professionen 1882 lämnade han efter sig ett *verkligt* museum med rika och för undervisningen inom ämnet nödvändiga samlingar.

I ovanligt hög grad intresserad af alla zoologiens grenar, i besittning af gedigna kunskaper, förvärfvade genom tråget arbete, och

genom ett flärdlöst, älskvärdt väsende vann han snart de ungas sinnen vid det uppsvenska universitetet och såg sig omgifven af en intresserad ungdomsskara, som med uppmärksamhet åhörde hans föreläsningar och med glädje deltog i hans exkursioner i trakten kring Uppsala.

Talrika äro hans vetenskapliga uppsatser och afhandlingar, vlttnande om en sällsynt arbetsförmåga och grundligt forskarnit.

Vid en granskning af hans vetenskapliga skriftställargärning finner man, att han med stor framgång rört sig på många af den zoologiska forskningens områden. Han har behandlat däggdjur, fåglar, fiskar, kräftdjur i hafvet och i de söta vattnen, mollusker levande i hafvet, i sjöar och floder samt på land.

Hans två största arbeten äro "Sveriges och Norges däggdjur", två band, och "Sveriges och Norges fiskar", tre band, upptagande tillhopa mellan tre och fyra tusen sidor. Men hvad som främst gifvit honom berömmelse som forskare långt utom vårt land är hans ingående studium af de små, för ett oöfvanligt öga nästan osynliga kräftdjur, som finnas i våra insjöar, kärr och vattendrag, och hvilka utgöra hufvudfödan för en mängd af våra matnyttiga fiskar. Öfver dem har han utgifvit ett digert samlingsverk med massor af planscher och figurer, nästan alla ritade under mikroskopet af honom själf.

Vänner, beundrare och forna lärjungar till den vördade gamle fylkade sig i varma hälsningar och välönskningar kring honom på hans födelsedag med tack för hvad han under ett långt lif verkat i den svenska vetenskapens tjänst.

ALFRED WAHLBERG.

EN AF KONSTENS STORMÄN är död. Den 4 dennes aflod vice professorn vid Svenska konstakademien, den högt begåfvade landskapsmålaren Herman Alfred Leonard Wahlberg, hvars sista lefnadstid förlöt på Tranås i Småland. Varm svensk fosterlandsvän, hade han också gjort sig ett högt aktadt namn i främmande land samtidigt med att fosterlandet älskade och ärade honom.

Wahlberg föddes i Stockholm den 13 februari 1834. I sin första ungdom tycktes hans håg vända sig mer åt musiken än bildkonsten.

ALFRED WAHLBERG.

Han var visserligen elev i Konstakademiens principskola, men studerade äfven vid Musikaliska akademien. Klarinetten var hans förnämsta instrument, och såsom solist uppträdde han på flere konserter.

Midt under de musikaliska framgångarna återkom dock den håg för teckning, som långt förut utgjort hans lifliga åstundan, och han försökte sig äfven i målning. Penningtillgångarna voro mycket knappa. Hans palett utgjordes af en porslinstillrik, och han hade ej råd att köpa fler än fem färgblåsor. Man hade blåsor ännu på den tiden. *Tuber* äro en senare tids uppfinning. På söndagarna följde han med kryddkrämaren och landskapsmålaren Fahlgren på dennes studievandringar i Stockholmstrakten, något synnerligen lockande för den unge nybörjaren.

Wahlberg målade med allt större framgång, och år 1855 fick han sälja en tafla till Konstföreningen, hvilket af honom betraktades som oerhörd lycka. Men i Stockholm skulle han ej stanna, ty här var då ej mycket att lära. År 1851 for han till Düsseldorf, där den som skrifver detta träffade honom ett par år därefter, flitigt arbetande, enkel och anspråkslös, en älskvärd ung man.

En af de första taflor, han målade i Düsseldorf, "Solnedgång i Bohuslän", väckte uppmärksamhet, och erhöll taflan beröm ej blott af Hans Gude, Wahlbergs lärare i Düsseldorf-akademien, utan äfven af andra konstnärer, bland hvilka var den betydande landskapsmålaren Andreas Achenbach. Taflan köptes af Konstföreningen i Hannover.

Efter fem års studier i Düsseldorf återvände den unge målaren till Stockholm och arbetade här ånyo i fyra år, men det var under oro-

MÅNSKEN. TAFLA I OLJA AF ALFRED WAHLBERG PÅ NATIONALMUSEUM. A. BLOMBERG FOTO.

ligt sökande efter rätta uttryckssättet. Att icke detta kunde läras i Düsseldorf hade han tillräckligt insett. Den stora taflan "Svenskt landskap" med ämne från Kolmården, som väckte bifall på utställningen i Stockholm 1866, hade kostat målaren stor möda, och de, som under den tiden besökte Wahlbergs atelier i Brunkebergs hotell, blefvo vittnen till, huru många gånger den utskrapades och ommålades. Den var emellertid ett konstverk af värde samt ett betydelsefullt skede i målarens utveckling och forskaffade honom ledamotskap i Konstakademien, fastän han då ej var äldre än 32 år. Andra taflor på nyss nämnda utställning stadfäste det goda namn, han redan förvärfvat. Själfr var han icke nöjd med något af dessa arbeten, men under det han gick och grubblade öfver sin utveckling, frigjorde han sig allt mera från det gamla konventionella, som han sett i Düsseldorf, och beslöt att resa till Paris, den nyare målarekonstens hufvudstad. Hvad han redan då sett af fransk konst hade lärt honom att Paris var rätta stället för den, som ville med allvar arbeta i den sanningssträfvande riktningen.

På hösten 1866 lämnade han åter Stockholm, och det på fullt allvar, samt begaf sig till Paris, där han, under betraktande af de allvarsverk, som den franska landskapsmålningen erbjuder, såg sig omgifven af ett innehållsrikt konstnärslif, eggades och uppmuntrades af umgänget med besläktade konstnärnaturer, tog itu med arbetet med all den kraft och den ihärdighet, som kanske icke annanstädes är att framvisa, och Wahlberg vardt snart en af de ypperligaste landskapsmålare på den plats, där så många utmärkta täfla om att komma i främsta ledet.

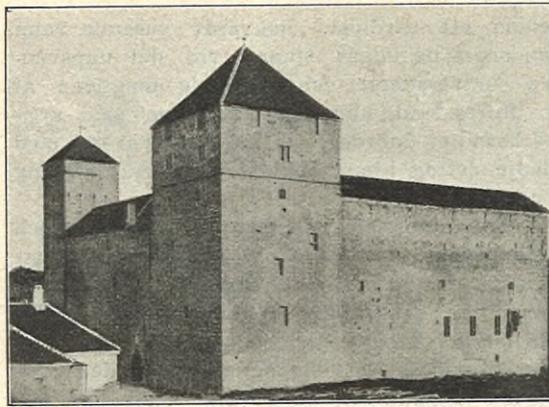
I Paris blef den svenske konstnären säker på sin konst, och därifrån banade sig hans bästa arbeten väg ut i världen. Redan 1868 sysselsatte sig Frankrikes förnämste konstnär med Wahlbergs målningar. Stadd i oafbruten utveckling, fulländade han ett stort antal konstverk. De äro för många för att här ens antydningssvis angifvas, men alla intyga, att det var Wahlbergs öfverflyttning till franskt lif och fransk konstupfattning, som skapade hans storhet. Denna storhet var en äkta *festivitas*, som fånglar och förnöjer. Han var stor i sin färgprakt, men på samma gång mild, leende, känsligt öfvertygande. Han var en fri natur lika mycket i sin pensel som i sitt dagliga lif. Arbetet försummade han aldrig, men oaktadt hans grubbleri öfver de olika uttryckssätten, i synnerhet under ungdomen, tappade han aldrig modet, ej ens då kroppslig sjukdom plågade honom.

Wahlbergs arbeten synas för många konstvänner vara intressantast i ungdomsåren, men i själfva verket torde äfven de som utfördes under senare årtionden vara af lika stort intresse samt obestriddt af större kostbarhet i utförandet.

Hans taflor måste räknas i hundratal och äro spridda i Frankrike, England, Nordamerika m. fl. land, Sverige ej att förglömma.

Många yttre utmärkelser ha naturligtvis tilldelats den snillrike konstnären, och bland dem nordstjärneorden samt officersrosetten af franska hederslegionen m. fl. Af större vikt än dessa utmärkelser är dock det stora anseende och den hjärtliga tillgifvenhet, som kommit Wahlberg till del från alla våra konstlärare och från hela vårt land, kan man säga. Han gjorde Sverige stor ära och ärades tillbaka af alla, som inse en sådan konstnärs betydelse.

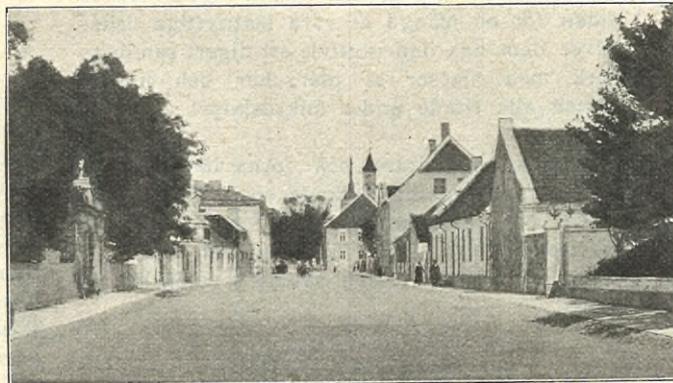
CLAËS LUNDIN.

SLOTTET I ARENSBURG.

SENSOMMARDAGAR PÅ RUNÖ, DEN FORNÅLDRIGA SVENSKA FÖRSAMLINGEN I RIGA-BUKTEN.

EN VACKER morgon i början af september, då vi på Hotel Meissner i Arensburg på Ösel som bäst funderade på, hur vi skulle tillbringa dagen i förväntan på båtlägenhet till Runö, kom-

SLOTTSGATAN I ARENSBURG.

mer den tysk-estnische hotellvärdens dotter inspringande och ropar: "Die Runö-Bauernsindhier!" "Fröken, kaffe för alla, men stora koppar!" Hon nickar och rusar i väg för att ordna.

Fem långa, i hemväfd ljusgrå vadmal klädda karlar stiga in. En af dem säger på präktig, ren svenska, att de försport i Arensburg, när de kommit dit med sin postbåt, att ingenjör

Flickor från Runö.

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlssons Skofabrik,
Vänersborg.

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

Fränkel just dagen förut kommit hem och fört en präst med sig till dem. "Tack, Gud!" och "Gud vare lof, att du äntligen ger oss en svensk präst," ljöd det om hvartannat från dem.

Vid kaffebordet togo vi dem i närmare betraktande. Frimodiga, öppna drag, ljuslagda, blåögda och med ett uttryck af mildhet och blyghet, som på ett rörande sätt kontrasterade mot deras väldiga gestalter. Runöborna äro och kända i Riga, dit de fara med sälsäck och hudar, som ett stilla och redbart folk. Också äga de sin härstamning från en af våra kärnbygder, Dalarna. Redan 1341 känner man med säkerhet, att en svensk befolkning förefanns på Runö. —

Så blef det då bestämdt, att vi skulle segla hem med dem i deras postbåt. Blott en gång i månaden hämtas post i Arensburg!

Vinden låg emot första dagen, andra dagen ett spegelblankt haf, tredje dagen motvind igen.

Under tiden genomströfvade vi Arensburg och dess omgifningar. Därvid kommo ovillkorligen i mina tankar en känd skämtares ord om en viss småstad i Stockholms närhet: "Folket ä så mångliga och kringliga, gatorna så krångliga och ringliga." Det lilla Arensburg med sina 5,000 invånare är en fullständig labyrint. Gatorna förete en sig evigt upprepande likhet. En krokig bit, som efter en stund delar sig som en tvåkload gaffel. Dessa gaffelklor krokna i sin ordning och dela sig åter; oberäkneligt är det, åt hvilket håll de krokna. Dessutom, tomrummen mellan de små rappade envåningshusen upptagas af stenmurar, öfverallt stenmurar, och man måste för att leta sig fram, taga märke på en egendomlig skorsten, ett grönt hus, en rasad mur etc. Sommartiden är Arensburg en omtyckt badort, och den äger en vacker park, som sträcker sig mot hafvet och slutar vid stranden med slottet, stadens största prydnad, byggdt af drottning Kristina. När man från hafvet närmar sig Arensburgs hamn, Romasaar-Hafen, gör slottet med sin väldiga grå stenmassa ett imponant intryck med de grönskande vallarna sköljda af vågorna. Lind, lönn och ask bädda det i lummig grönska. Torglifvet kanske saknar sitt motstycke i hela norra Europa. Där utvecklas hvarje dag från 6 på morgonen till 12 middagen ett sannskyldigt karnevals-lif. De öselska nationaldräkterna, säregna för hvarje församling, bibehållas ännu af alla. Där komma kvinnor från Jamma, Ansekühl, Pyha, m. fl. socknar i rent af orientaliska dräkter.

Långa, brokiga turbanliknande mössor, koflor besatta med paljetter, snodder, brokigt sidan, samt lifstycke och kjol hängande i ett, likt en reformdräkt. Kjolarna från Jamma t. ex. randade röda, hvita, svarta och gröna, något påminnande om Rättviksförklädet. Där sitta kvinnorna upptornade på sina lass, eller trängas om-

En kraftkälla för alla, som känna sig svaga och kraftlösa, som äro nervösa och sakna energi, hvilkas motståndskraft nedsatts genom mattande sjukdomar, är

SANATOGEN

Särdeles berömda omnämndt af mer än 3,000 läkare. — Erhålles å apotek. — Illustr. Broschyr sändes gratis o. franko från Josephson & Reteike, Göteborg. Fabrikanten: Bauer & Cie, Berlin S. W. 48.

kring kaffe- och teförsäljarne, som ute på torget i smutsiga blecklådor med spritkök hålla en sorts kaféer.

Litet emellan använda vi våra Runöbor som tolkar. De tala obehindradt ryska, tyska, finska och estniska samt dessutom sins emellan en uråldrig gammalsvensk dialekt, omöjlig i början att förstå ett ord af.

Den estniska gudstjänsten i Arensburgs protestantiska kyrka var något förunderligt att se för oss med våra tomma kyrkor på landsbygden. Där trängas människorna om platserna. Där knäfaller hvar och en vid inträdet i kyrkan vid trosbekännelsen och Fader vår. Kvinnorna bära om söndagarna långa hvita silkesschalar virade om hufvudet samt fram på hjässan en sorts krona af konstgjorda blommor, tyll och band. —

Men vinden! Fjärde dagen ännu hårdare motvind. Vi beslöto då att söka komma med en ångare på släp. Ja, det gick. Den 5 septemter kl. 8 f. m. lämnade vi Arensburg. De gråklädda vikingarna, som fastgjorde sin lilla skuta efter båten, och deras besynnerliga tungomål väckte genast passagerarnes stora uppmärksamhet. Då de funno oss stå i något samband med dem, bestormades vi med frågor på åtskilliga språk. Hur känna ni dessa? Skola ni till Runö? Hur länge ämna ni lefva där! Förskräckligt! Och isolerade från världen!

En ganska korpulent herre af judisk typ befanns vara prosten på Ösel; han lämnade oss många värdefulla upplysningar, under det han ifrigt och oafbrutet bjöd min man på cigarretter.

Vid 12-tiden saktade "Konstantin", kastade loss, och vi klängde ned i vikingabåten och sågo Runölandet $\frac{1}{4}$ mil rätt österut. Prosten stoppade en chokladkaka i min kappficka och så "Good by" till kapten Pichel och "Jumalaga" till de estniska matroserna.

Redan länge ha Runöborna sett oss, och skaror af män och barn vänta redan, på långt håll sändande välkomnande hälsningar.

Himlen hade mulnat. På den öde stranden tecknades dessa flockar af grå gestalter mot himlen; någon nyans ljusare grå. Detta entoniga färgspel ägde en storslagen ödslighet och enkelhet, som för alltid nitat sig fast i mitt minne. —

Vi åkte upp med två af pastoratets (så kallas prästgården) små knubbiga hästar. När man lämnar den lågländta stranden, ett lifländskt landskap i miniatyr med vida betesmarker, där hästar, nötkreatur, får och gäss gå tillsammans, mötes man först af en rad väderkvarnar, där-efter skönjes ett trassel af buskar, små grå lador, gärdsgårdar och träd. Därinne ligger själfva samhället. Gård vid gård, låga, omålade halmtäckta byggningar, omgifna af en massa små lador och uthus. Hela församlingen, inemot 300 personer, bor i en stor by, likt dalfolket, och med sina åkertegar, alldeles som dessas, blandade om hvarandra. Men i dessa enkla hem, för oss med våra fordringar på komfort närmast att betrakta som kuriösa fornynd, där bo förnöjsamma människor. Köket eller förstugan har stampadt lergolf och dagen tränger endast in genom en dörr så låg, att man får bocka sig för att komma in. I stugan med timrade väggar, låg i taket, små fönster, bo ofta 2 å 3 familjer. De gamla, son och sonhustru eller döttrar och mågar. Hvar familj har sitt hörn noga afskildt. Stora träsängar på höga fötter, betäckta med hemväfda rutiga vepor, rada sig kring väggarna. Framför de unga familjernas sängar hänger en vagga, fästad med snören på en sviktande stång i taket. Långa bord, med korsben och bänkar omkring, stå något utåt golfvet. Finskurade stäfvor och träbun-

DEN SVENSKA KYRKAN (MAGDALENKYRKAN) PÅ RUNÖ.

kar, lerskålar och träskedar att äta ur, ytterst få porslinsartiklar, ett och annat par omåka kaffekoppar, som vi bjödos kaffe ur, se där allt. Dock, ett märkligt bohagsting upptäckte jag på flere ställen. Hemgjorda orglar med en fullt ut så stark och ren ton som våra billiga kammarorglar.

Klädkammaren är en byggnad för sig. Blåa strumpor, istickade med hvita stjärnor och rosor, fylla stängerna i taket. Tjocka, svarta gouffrerade kjolar, randiga lifstycken och blomliga toppmössor, somliga af kattun, andra af siden. Sålskinsskor och de omtalade grämanskostymerna. Förfärliga massor af allting. Fruntimrens dräkter påminna dels om Leksand, dels Rättvik. Af smycken förefinnas endast å mansdräkten runda, upphöjda silfverknappar med filigransarbete, som skjortan fästes samman med vid halsen. —

Runöfolkets religiösa bekännelse, som är deras mest framträdande drag, och som lägger sin prägel på hela deras lif, är den gamla, rena lutherska läran. Där vördas och lefves efter Guds ord, där hålles sabbaten i sträng helgd, där existerar icke ett oäkta barn, där vallärdar familjen, stora och små, till hvarje gudstjänst. Tyst och långsamt skrider folket in och ut ur

BRUDPAR MED TÄRNA FRÅN RUNÖ.

Hylins Boro-Lanolintvål

och

Hylins Victoriatvål

äro dryga, milda, välgörande och dock billiga.

den gamla, förfallna kyrkan, så fattig och skröplig, att den lockar tårar i ögonen, men så helig hållen, heligare än det underbarast byggda tempel i våra storstäder. Här vägar den fattige knäböja, i de granna kyrkorna törs han inte gå in. — Kyrkan byggdes, som man tror, 1644 och är både ut- och invändigt omålade. En tysk förening i Riga skänkte för 10 år sedan några anspråkslösa prydnader, altartastakar, en tafla, klocka m. m. För öfrigt fins där inne ett porträtt i kroppsstorlek af hertig Wilhelm af Kurland, från början af 1600-talet. Den gamla svenska psalmboken före 1819 användes ännu, hvarför ett par hundra af våra psalmböcker skulle bli en ytterst kärkommen gåfva.

Ett par karaktärsdrag, mycket betecknande, vill jag nämna.

Bland svenska böcker, som emellanåt letat sig ditut före det af ingenjör Frænckel nu samlade biblioteket, funnos några exemplar af Teosofisk Tidskrift.

Efter skönläsning genomläsning beslöto några af de äldste att — bränna dem, hvilket ock samvetsgrant utfördes.

Många gånger ha ryssarna erbjudit hjälp och velat ha förfäste på ett eller annat sätt. Sista gången erbjödo de sig att bygga en präktig skola, men det afböjdes, liksom allt annat.

Med kännedom om att Runö nu saknat svensk-talande präst i 4 år, sade den ryske medlaren helt förargad: "Ja, då får ni bli hedningar." "Nåväl, vi bli då hällre hedningar än ryssar," replikerades ögonblickligt. Deras land är nämligen friskänkt af kejsaren och skattefritt med löfte att välja själasörjare efter eget tycke. Hitintills ha de blott haft svensk-talande finska präster, och hänförelsen var stor, då nu ändtligen en svensk, en riktigt svensk präst kom dit. Min man sökte klargöra, att det berodde på åtskilliga förhållanden här hemma i Sverige, om han skulle kunna stanna. Men alla föreställningar bemöttes ihärdigt med: "Säkert är det Guds vilja, att du skall vara här." Prästens kontanta lön är mycket obetydlig och lämnas från konsistorium i Riga. Den egentliga lönen är tionde af naturprodukter från gårdarna, 27 hemman tillsammans. Kommer så till att närmaste land är Arensburg, att man har 8 svenska mil till närmaste läkare, att under 6 månader på vintern äro inga kommunikationer möjliga, icke en tidning eller ett bref eller hjälp för en döende sjuk att få, — då förstår man, att Runö är en missionsplats, hvars innehafvare måste äga mycken kärlek och små fordringar för att slå sig igenom.

Ön är delvis betäckt med härlig skog och stranden på östra sidan har den mjukaste, hvitaste sand i världen. Med sitt friska, isolerade läge skulle Runö utomordentligt lämpa sig som hafsbad. Rik tillgång ges på mjölk, fisk, lamkött, smör, ägg, gäss. Runöbon behöfver mycket litet pengar och nästan intet

A. B. C. Birger Jarlsgatan 19 (Stureplan).

Allm. Telefon 95 76. Rikstelefon 104 01.

Specialaffär: Smör, Margarin, Ägg och Flott.

Absolut förstklassiga varor till normala priser.

Försök och döm!

Mälar-Restauranten

är

Stockholms mest moderna Restaurant.

Vidsträckt, härlig utsikt öfver Stockholm
och Mälaren.

Utsökt franskt och svenskt kök.

Väl lagrade viner (dir. importerade).

Riks 99 26. Allm. 93 51.

kaffe, två saker, som vi aldrig få nog af. Han säljer intet från sin gård. Hans enda förtjänst är sälfångsten. Höst och vår far hälften af männen ut omkring 6 veckor till Wormsö, Nuckö m. fl. platser, trotsande stormarna i ganska små båtar.

De pengar, han i Riga får för sälspäck och hudar, äro honom alldeles tillräckliga, och han önskar intet annat än att få behålla sin religion och sin frihet, och detta mål hoppas han nu nå genom att fast sluta sig till sina fäders land.

Men där behöfs från vår sida göras åtskilligt, för att detta hopp icke må gäckas. —

Där behöfs skolmateriel af alla slag, för att den prästman, som en gång slår sig ned och som tillika måste sköta skolan, må ha något att komma med för att likställa barnen med våra egna.

Där fordras en brygga lagd till hafs, så att en ångare kan lägga till och någon afsättning vinnas för landtmannaprodukter, så att pengar kunna inflyta för den fallfärdiga kyrkans restaurerande, ordnandet af en kyrkogård, bygande af skola m. fl. saker. Runö slumrar ännu i månghundraårig sömn.

“Hälsa Sverige, hälsa Sverige,” voro de sista ord, som sändes med oss hem den kvällen vi lämnade Runö, och när vi efter 4 timmars seglats nådde den stora Petersburgångaren, som stannade och tog oss upp vid midnattstiden, hörde vi från relingen ännu en gång det ropet från den lilla segelbåten i mörkret. Vi ångade bort; Runöbåten försvann, men icke deras hälsning ur våra öron. Den är ett ångestskri. En bön om hjälp. Och skulle icke detta lilla folk, utbrutet ur vårt eget, och som under många hundra år bevarat vår religion, vårt språk, den gamla svenskheten och kärleken till Sverige, skulle det icke beveka oss att skänka dem det andliga och ekonomiska stöd, utan hvilket det nödvändigt förr eller senare måste gå under, så visst som den svagare alltid till slut utmattas, uppsuges och förbrukas af den starkare!

Ornö i sept.

ALMA ZETTERQVIST.

HITTEBARNET. SKISS FÖR IDUN AF M. ANHOLM.

DET VAR en ruskig höstafton, en sådan, då man ovillkorligen påskyndar sina steg för att komma hem till lampan, brasan och vännerna. Häftiga vindstötar jagade ned genom gatorna i den sydryska guvernementsstaden S—. Argt tjöt vinden i knutarna, och liksom föraktligt hvisslade den i akaciornas gulnade kronor. Ho-hej! Bort med trasgrannlåten! Här skall bli en annan dans.

På den långa, räta Konstantinsgatan vandrade en poliskonstapel fram och tillbaka, men han var också nästan det enda lefvande väsen att se. Vandrarne, som i de häftiga vindstötarna igenkändt nordostorkanens förebud, hade skyn-

dat hem för att stänga fönster och dörrar väl samt vara under tak före dess utbrott.

Det kändes allt litet olustigt att gå därute i ensamheten och taga emot de barska vindstötarna. Konstapeln huttrade och skakade på sig emellanåt, som om han frös, och hvar gång han passerade krogen, sneglade han dem in.

Där inne hade de det varmt och godt. Och ett glas af “det kära lilla vattnet” skulle just vara som beställt för en sådan afton.

Konstapeln gjorde ännu ett slag och förvissade sig om, att intet lefvande var inom synhåll. Man ä' då inte mer än människa håller, sade han till sig själf liksom till försvar emot någon osynlig anklagare. Och därmed vände han sig beslutsamt mot ingången och stötte upp dörren.

Ett kvalmigt os af hetta och obehagliga dunster slog honom i möte. Det tycktes dock verka uppiggande på den inträdandes lifsandar. Begärligt sög han det till sig i fulla drag och ropade halft skämtsamt, halft befallande till värden vid disken:

— Hallo, farlill! I detta hundväder består du väl en pärla till att få förstånd af, så att jag kan vakta huset ditt.

— Ers högvälborehet, det är mig en stor ära, svarade värden, i det han skyndade att sätta fram ett glas vodka. Men inom sig menade han något annat: de blodsugarna, komma de inte här så lång dagen är för att bli trakterade.

Vid ljudet af den inträdandes röst hade en bonde sprungit upp och står nu med lysande ögon framför konstapeln.

— Dmitri, hedersbror, ä' det verkligen du? utbrister han.

— Men Ilja, min dufva, skulle vi då träffas igen!

De bägge männen omfamna och kyssa hvarandra så varmt, så ömt, som endast ryssar kunna göra det. Kunderna, som rörda betrakta uppträdet, äro genast på det rena med, att det är två bysbarn, hvilka återfunnit hvarandra.

Dmitri och Ilja voro också verkligen från samma by i Lillryssland och hade i ungdomen varit nära vänner. Nu hade de icke sett hvarandra på väl tio år. Dmitri var en hög, kraftig man med ett långt, melankoliskt ansikte och långt, svart helskäg. Ilja var mindre med kolsvarta, spelande och illmariga ögon samt mycket lifliga åtbörder.

— Det kan man just kalla att ha lyckan på skrandan, ropade Ilja och snurrade af glädje rundt på ett ben. Här kommer jag för att söka arbete, och genast träffar jag dig, gamle hedersknyffel. Men tjo! Nu ska det supas! Hör du, skräpuk, där oppe vid disken —

— Nå nå, sakta i backarna, sade konstapeln, jag har mitt glas här. Jag ska ut strax.

Han slog sig ned vid fönstret, hvarifrån han kunde hålla utkik på gatan.

— Nu får du röra på spelet och tala om i flygande fläng. Hvar kommer du ifrån?

— Hm! svarade Ilja, roligare kunde du ha frågat om. Jag har, skam till säjandes, suttit inne det sista året.

— Ser man på bara, utbrast konstapeln tydligen mycket intresserad. Du vill nog lära känna lifvet, du, och den förbjudna frukten gör vis på godt och ondt, säger man ju. Men hur kom du i klammeri med lägen?

I stället för att besvara frågan, hängde bonden upp sig på det sista ordet.

— Lagen, sade han och tittade mörkt framför sig, lagen ä' bara till för att skinna och flå den fattige.

— Det har du kanske inte så orätt i, menade Dmitri, men den har nu en stark näfve i alla fall.

— Mot de små, ja!

— Hör, Ilja, sade konstapeln och sänkte rösten, du skulle väl inte haft den oturen att komma i klorna på de — de hemliga?

— Jag ville nästan önska att jag hade, utbrast Ilja trotsigt.

— Akta dig, farlill', sade konstapeln varnande, det ä' en synd mot vår fader tsaren. Och dessutom, de bli ju knipna allesamman.

— Än se'n då! Hvad som ska ske, det sker. För resten var det nu alls inte ditåt. Men hör nu, du lilla själ, du, som har med de höga herrarne att skaffa, kan du inte säga mig en sak? Jag har grundat på den ett helt år, och lika när ä' jag ändå.

— Stopp litet! först måste jag ut ett slag. Konstapeln tömde sitt glas och gick ut. —

— Nu går det löst där ute, sade han, då han kom tillbaka. Ä' det för en kristen att skickas ut i sådant väder!

Ilja hade under tiden fyllt på hans glas. De båda vännerna skålade och drucko.

— Nå farlill', sade konstapeln, kryp nu fram med hvad du har bak örat. Men fort, jag sitter här på språng.

— Saken ä' den, sade Ilja, i det han stödde hakan i händerna, saken ä' den, att då jag fick min dom, var där också två andra, som hade råkat komma nästans gods litet för när. Du förstår, farlill', det var bara en rik kanalje jag hade naggat en smula.

— Var det inte annat i vägen med dig, utbrast konstapeln med synlig lättnad. En liten åderlåtning åt de rika ä' inte någon stor synd. De kreverar annars i sitt fett.

(Forts.)

PÅ RIESEBODA GÅRD. AF HEDVIG BILLING.

(Forts. och slut från föreg. nr.)

INTRESSERAD — ja! — Och i ensamheten och tråkigheten så — men inte tror väl Constance jag på allvar tänkt mig saken? Den lilla är ju näpen och täck och det kan ju hända att hon gått och gjort sig förhoppningar, men det rår jag inte för. Till fru på Riesebeda väljer man nog ändå inte hushållerskans dotter, för därtill passar hon inte. Det misstaget skall jag be att få rätta.“

Fröken Constance reste sig med ett skratt, som lät belåtet.

“Nå, jag har håller aldrig riktigt trott på det. Ska vi gå ut till de andra nu?”

De gingo och patron Alexis vände sig om på klacken. Han hade ofrivilligt kommit att spela en lyssnares roll, men han ångrade sig inte.

“Lyssnare få veta sanningen,” mumlade han med ett bittert leende, men inom honom sjöd det af harm och sorg och han tyckte, att han liknade ett stort, dumt barn, som gick och grämde sig öfver ett ramladt korthus.

För ett korthus hade det varit, alla hans vackra drömmar om “barnens” lycka. Kunde han inte förstått af sig själf, att inte allt i denna syndiga, krångliga världen är fullt så enkelt och lätt att styra med, som en välmenande gammal man i sin ensamhet gått och inbillat sig — visste han inte förut, om han bara velat veta det, att inte ens den vackraste, bästa kvinna kan göra en själfvisk, fåfäng man ädelsinnad och god? — Han strök sig med handen öfver ögonen och beredde sig att lämna rummet. Då hörde han bakom sig en kväfd snyftning, och när han vände sig om, såg han djupt intryckt i ett hörn, nästan dold af en stor eldskärm, lilla Märtha med ansiktet doldt i händerna. — Äfven hon hade således hört alltsammans. —

Patron Alexis funderade ett ögonblick, så gick han rakt fram till den unga flickan och lade sin stora hand på det nedböjda hufvudet.

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

“Lilla Märtha,” sade han ömt, “stackars lilla barn, gråt inte så! Vi två, du och jag, ha fått höra ord, som inte varit ämnade för våra öron, men vi ha inte kunnat hjälpa det och det har nog sin nytta med sig. — Lifvet är hårdt och de unga herrarne äro sådana ibland, ser du; inte gråta dina vackra ögon röda för den sakens skull — det är den inte värd.”

Lilla Märtha höjde hufvudet och såg patron Alexis rakt i ansiktet med en blick, som han aldrig sett förr.

“Inte gråter jag för att jag höll löjtnant Björnefoot så kär,” sade hon med fast röst, i hvilken harmen låg som en underton.

“Nog har jag tyckt att han varit snäll och vänlig och nog var det roligt, medan det varade, men aldrig har jag tänkt som han sade och aldrig har jag trott, att jag skulle bli fru på Riesebody. Nog vet jag att därtill passar jag ingalunda.”

Patron Alexis svarade ej strax. Han tyckte att äfven han hade skuld i hvad som skett och han kände sig så ledsen och bedröfvad, men han kunde inte finna några passande ord. Han hade nästan tårarne i ögonen och den unga flickan märkte hans rörelse.

“Så snäll patron är,” sade hon erkänsamt, “men var inte ledsen för min skull — och säg ingenting till löjtnanten. Det är slut nu oss emellan från och med i kväll.”

Hon bet sig hårdt i underläppen och ögonen lyste till. Patron Dyhre tyckte, hon liksom växte.

“Ja, ja,” sade han, “som du vill då, lilla Märtha. Men tag min arm nu, så gå vi in i salen. Du ska inte sitta ensam härinne.”

De gingo några steg helt tysta, men inom patron Dyhre arbetade tankarne, och känslor och önsknningar, som han trott vara döda och glömda, började åter kraftigt röra på sig och vakna till lif igen. Han stannade plötsligt och såg ned på det bleka, modiga, unga ansiktet bredvid honom.

“Och du skulle inte vara god nog åt herr löjtnanten — inte passa till fru på Riesebody gård — du — du!”

Hans djupa röst mullrade i vrede, men ögonen lyste af stark, öm tillgifvenhet. —

Det var under förvåren som patron Alexis slog hela orten med häpnad genom att förlöfva sig med sin hushållerskas dotter, och tidigt på sommaren gifte de sig. De nygifta gjorde ingen bröllopsresa, utan stannade lugnt hemma på Riesebody, där småningom det stora huset, som förr varit så tyst och ödsligt, fylldes med främmande och skratt och glädje.

Dit kommo lilla Märthas bröder, både landskanslisten och den unge, bleke sjundeklassisten, som eljes alltid på somrarne brukade vara borta på kondition och “läsa upp” småpojkar, och dit kommo patron Dyhres systrar med män och barn, och många andra, både släktingar och vänner.

Det var en glad tid på Riesebody, medan säden gulnade och höet kördes in, och de främmande kommo gärna och reste med saknad. — Folket på gården hade aldrig förr sett så mycket lif och rörelse därstädes; de kände inte igen husbonden, tyckte rakt att han på något sätt blifvit annorlunda. Han hade blifvit liksom gladare och muntrare och förde sig så raskt och rakt som en ung man, ingen kom sig numera för att kalla honom “gamle patron”.

Det fanns många, som undrade hur lilla Märtha Svensson skulle ta sig ut som fru och värdinna på den stora gården, men på det hela fick man förunderligt få tillfällen för anmärkningar. Lilla Märtha hade god takt och god vilja, två saker, som kunna hjälpa öfver många stötestenar, och var det något, som ibland var kinkigt, fanns alltid patron Alexis till

hands att bistå och lätta under värdskapets svårigheter för den ovana, unga husfrun.

På hösten, mellan mötena, tillbragte löjtnant Björnefoot några dagar ute hos styffadern, men länge härdade han ej ut. Han trufdes inte längre på Riesebody, nu, när han inte längre ens i tankarne kunde kalla det sitt, men märkvärdigt nog tycktes honom allt hvad han förlorat, från Riesebody till lilla Märtha, på en gång ha blifvit helt stort och eftersträfvarsvärdt.

Han kände sig likt Ismael, utdrifven i öknen, från hem och fadersarf, och därinne vid fadershården gick Sara i ungmorsmössa och nyckelknippa, lugn och glad, trampade med lätta, obarmhärtiga små fötter på alla hans vissnade framtidsförhoppningar och log — log. —

På hösten, när kvällarne började bli längre och ferierna voro slut, reste den ene efter den andre af gästerna och det började bli tystare och lugnare hos patron Dyhres. Den siste, som lämnade dem, var Märthas yngste bror, som måste tillbaka till skolan, men han for med gladt sinne, för “svåger Dyhre” hade vid afskedet klappat honom på axeln och lofvat hjälp till Uppsalavistelsen, om han nu nästa vår lyckades bli student.

Samma kväll han farit stod lilla Märtha ensam i hvardagsrummet och såg ut åt parken, där månskenet lyste mellan träden och sjön skar in i en djup vik, hvars vatten låg alldeles stilla och spegelblankt. Hon tyckte hon aldrig sett något vackrare, och inom henne rörde det sig något vekt, tacksamt öfver att hon, stackars, fattiga barn, funnit ett så godt hem. Då öppnades dörren och hennes man kom in och gick fram till henne.

“Står du här och ser ut i kvällen?” sade han vänligt — och så fortfor han litet vemodigt: “Ja, nu äro vi ensamma, vi två, lilla Märtha!”

“Ja,” sade lilla Märtha och undrade inom sig hvarför han såg så allvarsam ut.

“Det blir allt dystert och ensligt för dig, lilla barn.” — Hans stora hand smekte ömt hennes vackra hår.

Lilla Märtha öppnade ett par stora, förvånade ögon. Inom sig tyckte hon, att det skulle bli rätt skönt att få vara ensam och slippa allt jäkt och bråk, som de många gästerna haft med sig, men hon var ung och blyg ännu för sin så mycket äldre make och kom sig ej för att tala ut.

“Åh det — det blir det väl inte,” sade hon därför litet tveksamt. “Vi hade ju så trefligt förra vintern och efter du är så snäll och låter mamma få bo i flygeln, så har jag ju alltid någon att prata med, när du är ute på ägorna.” Han log vänligt, men så suckade han.

“Lilla Märtha —! Ja, du är ett godt barn du — men, ser du, det blir nog inte detsamma. Ser du, Märtha, nu i sommar, när jag sett dig så frisk och glad och hur väl du passar med de unga, så har jag kommit att tänka på, att jag kanske gjort stor orätt, som bundit ditt unga lif vid mig, som redan är gammal och det har synts mig omöjligt att inte du också skulle känna detsamma. Därför ville jag nu genast säga dig, att, om så en gång blir, skall jag inte förebrå dig eller tycka du är otacksam — gjord gärning kan ju inte ändras, men alltid kan det göras något för att glädja och lätta upp ditt lif. — Du skall bara vara öppen och förtroendefull mot mig och riktigt säkert lofva mig att den dag, då du skulle komma att ångra ditt giftermål med mig, skall du ärligt säga ifrån, som till en vän. — För då kan jag vara trygg till dess.”

Lilla Märtha vände sig om till sin man och såg stadigt på honom. Och när hon såg honom stå där, så osjälfvisk och stark och öm och

För unga flickor

rekommendera vi Rygg- och Brösthållaren Perfekt, ty den förhindrar »runda skuldror» och isynnerhet att den unga flickan »lutar framåt». Den gifver en rak och vacker hållning, tvingar bröstet fram och skuldrorna tillbaka, styrker ryggen. Perfekt är oumbärlig för hvarje ung flicka med anlag att gå framåtböjd. Perfekt är den enklaste, den mest praktiska Rygg- och Brösthållaren, som hittills blifvit erbjuden uti handeln.

Har Ni icke lust att försöka?

Uppgif ålder och hvilken färg Ni önskar. Finnes uti hvitt och beige. Pris pr st. 3 kr. 50 öre. Till landsorten mot postförskott.

Ensamförsäljare:

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR,

A.-B. MARIUS HARTZ.

Drottninggatan 72. Riks 1726.

tänkte på, hur god han varit mot henne och hvad hennes var, så gled tvånget och den forna blygheten med ens bort från henne och inom henne började det röra sig något dittills okänt, men varmt och mäktigt och oändligt ljuft. Hon blef röd om kinderna och log, men i ögonen stodo stora, blanka tårar. — “Ja”, sade hon med något midt emellan gråt och skratt, “det löftet kan jag ju ge dig, efter du önskar det — riktigt säkert lofvar jag det. — När jag ångrar mig, skall du få veta det.” — Men hon ångrade sig aldrig, och den dag när hon lade deras förstfödde son i hans armar, trodde han ej heller längre att hon skulle göra det.

TEATER OCH MUSIK.

DRAMATISKA TEATERN. Man bör ej spilla krut på döda hökar, säger ett gammalt klokt ordspråk, och som Dramatiska teatern vid det här laget torde ha strukit Sardous för längesedan utlevade komedi “Många vänner” från repertoaren, finns det ingen anledning att nu lamentera öfver den misslyckade repisen. De uppträdande artisterna tycktes själfva ha känt, hur galet alltsammans var, ty de spelade som i ren förtviflan; hr August Lindberg, hvilken i parentes redde sig bäst, satte ibland upp ett satyransikte, som om han velat säga: “Märker ni, hur infamt här luktar mögel?”

Eja, hvad vi märkte det!

E. H—n.

VASATEATERN. Den italienska litteraturblomma, som med Ugo Ojettis “Nejlukan” genom hr A. Wijkanders öfversättarhand räcktes åt Stockholms publik, gaf i sin blossande blodröda färg och sin brutala doft från någon billig “veristisk” operalibrett skäl för namnet. Trots sina föga fina artistiska egenskaper blef den lilla enaktaren dock kvällens bättre behållning, tack vare en verkningsfull frimodighet hos de uppträdande i spel som grimering. Särskildt att nämna äro fru Castegren och hrr Johansson och Lindlöf.

Så långt hölls man åtminstone vaken, men sedan fick man också god tid att somna — om man nämligen var så klok att från början möta Rudolph Lothars förskräckliga litania “Rosenlogen” med detta mildrande medel. Mellan tupplurarne kunde man nog ändå hinna konstatera, att den från Helsingfors nyimporterade hr Wingård möjligen kan komma att visa sig som ett godt förvärf i en mänskligare roll, att den andra aktens “ordenskapitel” bör vara en söt lukt för alla Stockholms lysande “klunsbröder”, och — vid det slutliga uppvaknandet — att när direktör Ranfts klocka är 10,30, så äro alla andras närmare midnatt.

J. N—G.

VIOLONCELLISTEN ELSA RUEGGER, till börden belgiska, var föregående veckas nya namn inom vår musikvärld. Hennes uppträdande i Vetenskapsakademiens hörsal ådagalade, att hon var en gedigen violoncellspelska, ehuru utan någon starkare temperamentets eld.

Hon spelade sonat op. 32 af Saint-Saëns, vidare en konsert af en viss De Swert, ett skäligen banalt stycke, men hvari konsertgivarinnan fick briljera med en bred, vacker ton, smärre stycken af Popper o. s. v.

Som ackompanjator tjänstgjorde en pianist från Guyana; hr Dario Saavedra, hvilken konst stod långt under medelmåttan.

Pappersmönster

af alla slag, fullt tillförlitliga, moderna och eleganta, erhållas omg. till nedanstående pris inom Sverige:

- Blusif 40 öre
- Kjölmonster utan släp 50 öre
- Prinsessklänning 75 öre
- Reformdräkt 75 öre
- Barndräktmonster 50 öre
- Kragmonster (Pellerin) 50 öre
- Kappmonster 60 öre
- Nationaldräktmonster 1 kr.

Uppgift lifvidd, (omedelbart under armarne), midjevidd, och kjöllängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster.

Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postansvisning insändes till

Idun Mönsterafdelning,
Drottninggat. 51, Stockholm.

Återförsäljare i Örebro: Örebro Antikvariat och Tidningskontor,

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 14—20 OKT. 1906.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; chateaubriand med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med vegaröd. Middag: Kejsarsoppa; kokt piggvar med holländsk sås och potatis; stekt tjäder med salader; citronkräm med mandelmusslor.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt sill med grädd och lök; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med potatis; äppelsoppa.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; köttstufning i smäckor (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Soppa med makaroner; stufvad lake med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; skinkomlette; mjölk; kaffe eller te. Middag: Surstek med potatis, linjon och lök; soppa på päron.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff i läda; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålsoppa med frikadeller; äppelpaj med smördeg och vaniljsås.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; matjessill med potatis; kaffe eller te. Middag: Kall surstek med potatissalad; polsk äppelkaka med vaniljsås.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; kotletter af kalvfärs med ärtor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med potatis; stänkavälling.

RECEPT:

Kokt piggvar (f. 6 pers.). 2 kg. piggvar, 150 gr. salt, 1/2 citron, 3 lit. vatten.
Till garnering: 1 citron, kruspersilja.

Beredning: Fisken urtagas, sköljas väl i flere vatten och torkas med en fiskhandduk. Fenorna afputsas, men bortskares ej. Den gnides därefter in och utvändigt med 2 msk. af saltet samt citronsaften. En djup skära göres i den mörka sidan på fisken, för att det vita skinnat på andra sidan ej skall spricka. Piggvaren lägges på en fisksil med den vita sidan upp och nedsättes i det ljumma vattnet, tillsatt med saltet. Den får hastigt koka upp, men därefter endast småkoka med tätt slutet lock, 20—25 min. eller tills fenorna lossna lätt. Fisken upplyftes genast med silen och spadet får väl afrinna, hvarefter den upplägges med den vita sidan upp, på ett varmt fiskfat eller på ett aflångt fat på bruten serevtt. Den garneras med hummerom, pressad genom passersikt, och citronskivor samt persilja. Piggvar serveras med smält smör, hummersås eller holländsk sås.

Stekt tjäder (f. 6 pers.). 1 tjäder, 1/2 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt.

Sås: Smöret i fågelbrynt, 2 msk. mjölk, 1/2 lit. buljong, 2 del. tjock grädd, 1 tsk. socker, 1 tsk. soja.

Beredning: Tjäder finnes i handeln från midten af aug.—midten af mars. Då fågeln är frusen, lägges den öfver natten i köket för att tina upp. Den flås därefter, urtagas, sköljes väl och torkas samt lägges i mjölk några timmar. Tjäderhonan har det finaste köttet. Den späckas på bröstet och läret, med späckat skuret i fina strimlor och uppsättes. Smöret brynes i en stekgryta, fågelbrynt lägges och brynes vackert på alla sidor, hvarefter den upptages och saltas. Smöret i hvilket fågeln brynts, fräses med mjölet, buljongen och grädden tillsättes och såsen får ett godt uppkok samt afsmakas med socker och soja. Fågeln nedlägges i såsen och får sakta steka omkr. 2 tim., under det den ofta öfveröses och spades med mera buljong om så behöves. Bröstet och lären skäres i tunna skivor, som åter hoplägges och serveras på skrofvett. Såsen silas och skummas, är den för

De recepter för bakning

som medfölja Lagermans Bakpulver Tomten, äro utomordentligt tillförlitliga. De äro utarbetade af Fackskolan för hushållig ekonomi i Upsala.

tjock, tillsättes litet tjock grädd eller buljong, och 1 tsk. kallt smör iröres.

Mandelmusslor (f. 6 pers.). 210 gr. smör, 210 gr. fint strösocker, 1 äggula, 210 gr. sötmandel, 20 gr. bittermandel, 210 gr. hvetemjöl.
Till formarna: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Mandeln skällas, torkas i ugnen och drives genom mandelkvarn. Smöret skiras och saltet fransilas noga, hvarefter smöret röres, tills det blir hvitt och pösigt. Då tillsättes sockret, äggulan och mandeln och degen arbetas väl. Små krusiga bakelseformar penlas med skirat smör, och degen utklämmas tunn i dem. Bakelserna gräddas i medelmättigt ugnsvärme och uppstjälpas först, då mesta hetten afgått.

Köttbullar (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späck, 1—2 ägg, 2—3 kkp. vatten eller mjölk, 1/2 kkp. stötta skorpor, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. salt, (1 msk. fint hackad portug. lök, 1/2 msk. smör till löken).

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 2 kkp. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i het vatten. Späcket skrapas, skäres i tärningar tillika med köttet samt drives 3 gr. genom köttkvarn. Äggen och vattnet vispas upp, de stötta skorporna läggas och få stå och svälla 1 tim. Köttet arbetas med kryddorna och skorpblandningen omkr. 1/2 tim. eller tills färsen blir sammanhängande, som en deg. Om så önskas tillsättes sist den fint hackade löken, fräst i 1/2 msk. smör. En tackjärnsanna upphettas långsamt, smöret brynes däri. Köttbullarna formas med 2 traskedar, doppade i varmt vatten, och nedlägges i det beta smöret och

brynas på båda sidor, de läggas därefter i en järnkastrull, det kokande vattnet påhålls, locket pålägges och köttbullarna få genomsteka under en fjärdedels tim.

Stufvad lake (f. 6 pers.). 2 kg. lake, 2 msk. salt, 2 tsk. ättika, 4 msk. smör (80 gr.), 1 kkp. fint stötta skorpor, 1/2 lit. vatten, 3 tsk. citronsaft, 1 msk. franskt vin.

Beredning: Laken flås, skäres upp och urtages, sköljes väl och torkas. Fenorna klippas bort och fisken ingnides med saltet och ättikan samt skäres i bitar. Rom och lever tillvaratagas, sköljas och kokas i saltadt vatten i särskildt kärl. En kastrull smörjes med 3 msk. af smöret, fisken vändes i de stötta skorporna och nedlägges, öfverst lägges resten af smöret, fördeladt i små flockar. Sist tillsättes vattnet och fisken får sakta koka omkr. 20 min. Den upplägges på karott och såsen afsmakas med citronsaften och vinet, samt afredes med äggulan och hålles öfver fisken. Den garneras med den i skivor skurna romen och lefvern.

Soppa på päron (f. 6 pers.). 3 hg. torkade päron, 2 lit. vatten, 1 kkp. socker, 2 msk. rismjöl, 3 msk. vatten, saften af 1/2 citron eller 3 msk. rabarbersaft.

Beredning: Päronen sköljas väl och läggs i blöt afonen innan de skola användas. De påsätts i 1 1/2 lit. vatten, och få koka, tills de äro mjuka, då det öfriga vattnet och sockret tillsätts. Soppa afredes med rismjölet, uttrörd i vattnet, och får koka 10 min. Den afsmakas med citron- eller rabarbersaften och serveras med skorpor.

Äppelpaj med mördeg (f. 6 pers.).

Mördeg: 200 gr. smör, 1 ägg, 100 gr. socker, 1/2 tsk. finrivet citronskal, 150 gr. hvetemjöl, 1 knifsudd hjortronsalt.
Till fyllning: 3 kkp. äppelmos.
Till formen: 1/2 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smöret tvättas och röres, tills det blir hvitt och pösigt, ägget, sockret och citronskallet tillsätts och blandas väl med smöret. Mjölet siktas med hjorthornsaltet och arbetas väl i degen. En bleckform eller tackjärnsanna smörjes väl med kallt smör och beströes med stötta skorpor. En tredjedel af degen utkafas till en rund kaka och därmed beklädes formens botten, hvarefter den insättes i ugnen att halfräddas. Den uttages och får kallna. Formens kanter beklädas därefter med den andra tredjedelen af degen, pajen fylls med äppelmos, resten af

Champagne

Eugène Barbier,
Reims.

degen lägges som ett lock ofvanpå och kanterna tilltryckas. Den insättes i ugnen och gräddas väl samt uppstjälpes, när den är väl afsvälvad. Serveras med vaniljsås eller vispad grädd.

Polsk äppelkaka (f. 6 pers.). 8 stora äpplen, 1 msk. smör, 1/2 kkp. socker, 2 msk. vin, 1 msk. mjöl, 1/2 lit. stöt mjölk, 3 ägg, 1 msk. socker, 20 gr. sötmandel.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.).
Beredning: Äpplena skalas och läggs i en syltgröta tillsammans med smöret, sockret och vinet. Grytan skakas öfver elden, tills äpplena äro mjuka, då de läggs i en smord pajform. Mjölet och en del af mjölken blandas till en afredning. Den öfriga mjölken kokas upp och afredningen vispas, hvarefter de med sockret vispade äggulorna, den skällade och hackade sötmandeln tillsätts, och massan får sjuda, men ej koka. Pannan afliftes och vispningen fortsättes till krämen svalnat, då de till hårdt skum slagna äggvitar nedskäras, massan slås därefter öfver äpplena. Formen insättes i ugn, och kakan får gräddas i god ugnsvärme omkr. 1/2 timme.

Stänkavälling (f. 6 pers.). 1 1/2 msk. mjöl, 2 ägg, 1 msk. smör, 1 tsk. socker, 1/4 tsk. salt, 1 1/2 lit. mjölk, 1 msk. socker, 1 tsk. salt.

Beredning: Mjölet lägges i en bäl, äggen vispas upp och röras väl med mjölet hvarefter det skirade smöret, sockret och saltet tillsätts, degen arbetas sedan tills den blir smidig. Mjölken kokas upp, degen pressas genom durkslag i den kokande mjölken, hvarefter vällingen får sakta koka med lock i 10 min. Den afsmakas med saltet och sockret.

LEDIGA PLATSER

Hos enkel familj

i större naturskönt landsortssambhälle med järnvägsstation i mellersta Norrland önskas en medelålders guvernant och sällskapsdam med solid bildning, världsvana, godt sätt och lynde, och erfarenhet att handleda barn, 4 st. i ålder 3 1/2—7 1/2, och äfven gifva undervisning åt deras mor, 30-årig, folkskolebildad. Språkkunnig och musikalisk föredrag. Reflekerande torde i bref uppgifva fördringar och referenser till Västernorrlands Allehanda f. v. b. under märket »Good Fellows».

Barnfröken.

Bättre, bildad flicka, ej under 20 år, snäll, pålitlig, barnkär, med godt och vänligt sätt, och som vill vara frun behjälplig att vårda tvänne barn om 1 1/2 och 3 år, erhåller god plats i 1:sta nov. Den sökande bör vara fullt kunnig i sömnad, häst äfven i musik. Goda rek. eller betyg från föregående platser fordras. Svar med foto, och lönepret. till fru Gyllenberg, Ebbes Bruk, Huskvarna.

Ledig plats

som kassörska betingar ofta utom rekommendationer, jämväl redovisningsgaranti (uppbördsborgen). Sådan garanti eller borgen meddelas på liberalaste villkor af Brandförsäkrings-Aktiebolaget NORRLAND, Drottninggatan 23, Stockholm.
Begär prospekt och öfriga upplysningar hos bolaget eller dess närmaste agent.

HUSHALLERSKA önskas instundande flyttning. Betyg torde sändas märkt »N. B.» under adress S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm.

ENSAMJUNGFRU, som är van vid dylik plats, önskas till den 24:de okt. af konstnärfamilj på landet, en half mil från Arvika. 5 personers hushåll. Barnsköterska finnes. Svar jämte rek. och lönepret. emotes snarast möjligt till Fru Maja Fjæstad, Kampudden, Arvika.

I ett enkelt prästhem på landet önskas en snäll, enkel flicka, som mot fritt villre vill hjälpa till med barnen och deltaga i hushållet. Svar hälst med fotografi till »Prästgård», Torp.

BARNFRÖKEN, frisk, verkligt bildad, något kunnig i sömnad, önskas i 1:sta nov. för tvänne barn, 3 1/2 år samt 9 månader. Sökande bör hjälpa till med hvarjehanda inom hemmet. Jungfrur finnes. Svar med löneanspråk till ryttmästare Carlsson, Pittja.

EN skicklig expeditris med glad och godt sätt, god smak och med vana i sybehörsbranchen får plats som första biträde i december eventuelt i januari i större Sybehörsaffär i Norrland. Svar med fotografi och referenser märkt »1 dec. fin plats» sändes under adress S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm. Full diskretion utlofvas.

MEDELÅLDERS bildad fruntimmer, barnkär o. hälst musikalisk, kunnig i sömnad och van vid landhushåll samt med glad lynde, erhåller plats hos änkekman, med 2 mindre barn å mindre landegendom, där jungfru och hushållerska finnes. Någon lön gifves. Svar näst vara åtföljda af betygsskrifver, fotografi och lönepret. till Olofsdals gård pr Halmstad.

EN enkel, barnkär och anspråkslös flicka, villig att deltaga i inom hemmet förefallande göromål, utom de gröfsta, samt något kunnig i matlagning, erhåller god plats i liten familj från 1:sta nov. Svar inom 8 dagar märkt »Familj», Kungelf p. r.

EN anspråkslös flicka af bättre familj, duglig, ordentlig och med godt lynde, kan få plats hos äldre ensam fruntimmer, för att sköta alla till hushållet hörande göromål. Svar med äfven uppgift om löneanspråk till »66», Valdemarsvik p. r.

ANSPRÅKSLÖS flicka af god familj, ej under 20 år, barnkär och kunnig i sömnad, erhåller plats genast eller 24 okt. i mindre familj att deltaga i vården om tvänne små gossar, 1 och 3 år gamla, samt i öfriga förefallande göromål. Svar med lönepret. och gärna fotografi snarast till »Tjästemannafamilj», Allm. Tidningskontoret, Gefle.

Ung, bildad flicka

af god familj och med godt sätt mot kunder och vana vid tapiseribranchen erhåller genast väl aflönad plats i broderiaffär i större stad i mellersta Norrland. Svar till »Pålitlig erfarenhet» ställes till Svenska Telegramb. Annonssafdelning, Stockholm.

EN ung, enkel och anspråkslös flicka som vill åtaga sig en inhusas arbete får 24 okt. plats i en stilla, liten familj på landet. Vänligt bemötande lofvas. Svar till »A. O.», Norrtelje p. r.

2:ne Distrikts-sjuksköterske-tjänster

med station för den ena i Vänersborg, för den andra i Lilla Edet äro till ansökan lediga.

Lön 600 kronor. Vid vård af icke farstosjsjuka dagsarvode med 50 öre pr dag. Kompetensvillkor äro desamma som erfordras för inträde i Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening samt för erhållande af statsbidrag till pensionen.

Tjänsten i Vänersborg skall tillträdas 1:sta inst. dec., den i Lilla Edet 1:sta jan. 1907.

Ansökningarna böra ställas till Sköterskenämnderna i Vänersborg, resp. i Lilla Edet och skola vara åtföljda af präst- och läkarebetyg, intyg om genomgången utbildningskurs och eventuelt tjänstgöring såsom sjuksköterska samt insändas före instundande 10 nov. till Förste Provinsialläkaren Nils Englund, Vänersborg.

HUSHÅLLSFRÖKEN eller hushållerska pålitlig, ordentlig och rask, kunnig i matlagning och något van vid sömnad samt i öfrigt van vid ett hems skötsel, får plats i mindre familj, där jungfru och uppsare finnes, om betyg och öfriga upplysningar insändas under adr. »Officersfamilj», Boden.

FAMILJ & herregård i mellersta Sverige önskar som sällskap och för språket skall en bildad engelska under instundande vinter. Svar hälst med fotografi till »N. R. S.», Iduns exp. f. v. b.

ARBETSAM, redbar, enkel, energisk bättre flicka, får tillfälle att lära lönande yrke, samt i snar framtid öfvertaga vinstgivande mångårigt inarbetad affär i liflig starkt framåtstående landsortstad. Vana vid handarbete och lust för affär samt något kapital fordras. Svar med uppgift om föregående verksamhet åtföljd af fotografi (som åter-sändes) under adress »Framtid», Iduns exp. f. v. b.

FRISK flicka, kunnig i enkel matlagning och bakning samt villig göra en ensamjungfrus sysslor, utom skurning, får plats i nov. på landet i fem personers hushåll. Barnfröken som utför det mesta af en husjungfrus sysslor finnes. Lön 200 kr. pr år. Svar med betygsskrifver och fotografi till Fru Elsa En, Kalmar p. r.

EN villig och ordentlig jungfru eller bättre enkel flicka önskas den 24 dennes. Rek. fordras, löneanspråk samt fotografi. Svar till »Enkel», Kalmar p. r.

HOS officersfamilj finnes plats för barnkär h. u. s., hälst bättre flicka. Hjälpen gång i veckan till de gröfre systlorna. Sökande bör vara villig att sköta två barn i ålder af 5 och 6 år. Lön 240 kr. Anmälan göres kl. 1/2—1/2 och 4—6 Ostermalmsgatan 46, 2 tr.

I yngre familj på landet önskas en snäll flicka, enkel och anspråkslös, kunnig i matlagning och bakning, samt villig att deltaga i andra husliga sysslor, önskvärdt innesömnad och lagning eller godt handlag därvidlag. Ett vänligt bemötande kan påräknas. Svar med lönepretentioner och ålder samt rek. torde snarast insändas till »Enkel flickan», Iduns exp. f. v. b.

GUVERNANT för läsning med 2 barn på 9 och 10 år och villig att något deltaga i husliga göromål erhåller förmålig anställning. Svar märkt »Guvernant» till Södra Sveriges Annonbyrå, Malmö.

PLATSSÖKANDE

SOM hjälp och sällskap åt sjuk söker glad anspråkslös flicka plats. Svar till »Vänligt bemötande», Iduns exp.

Ung flicka,

som genomgått 8-klassigt elementarläroverk önskar i höst anställning i familj som lärarinna. Rek. från läroverkets föreståndarinna kan lämnas. Svar till »17 år», Iduns exp.

UNG flicka önskar plats i bättre familj för att lära hushåll. Svar med uppgift om pris pr månad emotes tacksamt till »23 år» under adress S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm.

GODA hushålls- och barnfröken, lärarinnor m. m. till familjer finnes anmälda å Inack. Byrån, Norrköping. Rikstel. 916.

BARNFRÖKENPLATS sökes af enkel barnkär flicka, van vid barns tillsyn. Något kunnig i sömnad. Svar till »22 år», Merserum p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNE eller värdin-plats önskas af bättre enkel flicka. Sökanden är van och kunnig i husliga göromål. Goda betyg och rek. finnes. Tacksam för svar till »Barnkär och pliktrogna», Iduns exp.

PLATS till den 1:sta nov. önskas af medelålders flicka, som genomgått ett-årig hushållskurs. Kunnig i sömnad och van vid ett mindre hems skötande. Rek. finnes. Svar till »A. B. 1906», Iduns exp.

LEGITIMERAD (kvinnl.) sjukgymnast med goda betyg önskar i höst anställning i Sverige eller utomlands. Svar till »Gymnast.kdirektör O.», Iduns exp.

För 17-årig norrländska

med hurtigt och glad sätt samt fördelaktigt utseende önskas plats i familj, där hon anses som medlem af familjen, mot fritt villre får hjälpa till med förefallande arbeten. Svar till T. Nilsson, Vretgränd 19, Uppsala.

UNG bättre flicka önskar till 15 nov. plats i finare familj, hälst som barnfröken. Ar kunnig i handarbeten. Svar till »Barnfröken», Hudiksvall p. r.

UNG flicka önskar mot fritt villre plats i bättre familj att lära hushåll, hälst å egendom. Vill anses som familjemedlem. Svar till »S. R.», Värmdå.

NÜRNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 30 48.

Riks. 7 94.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:r 41 (1032)

TORS DAGEN DEN 11 OKTOBER 1906

19:DE ÅRG.

PRENUMERATIONS PRIS PR ÅR:
IDUN, VANLIGA UPPLAGAN KR. 6: 50
IDUN, PRAKTUPPLAGAN..... » 8:—
IDUN, BIBELUPPLAGAN..... » 11:50
IDUNS MODETIDNING..... » 2:—
LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

UTGIFNINGSTID:
HVARJE TORS DAG.
ANNONS PRIS:
25 ÖRE PR MM. FÖRE,
20 ÖRE EFTER TEXTEN.
FÖR UTL. ANNONSER 40 ÖRE.

HUFVUDREDAKTÖR o. UTGIFVARE:
FRITHIOF HELLBERG.
MOTTAGN.-T. KL. 2-3. ALLM. 402, RIKS 86 60.
BITRÄDANDE REDAKTÖRER:
J. NORDLING o. E. HÖGMAN.

BYRÅ:
51 DROTNINGGATAN 51.
REDAKTIONEN KL. 10-4.
EXPEDITIONEN KL. 9-5.
ANNONSKONTORET 9-5.
ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.

ALLA SKRIFVELSER I REDAKTIONSANGELÄGENHETER BÖRA SÄNDAS TILL IDUNS REDAKTION, EJ TILL NÅGON RED.-MEDLEM PERSONLIGEN.
REDAKTIONSTELEFONER: ALLM. 98 03, RIKS- 16 46.

NORDISKA MÖBLERINGS-AKT.-BOL.
MALMÖ • STOCKHOLM • GÖTEBORG
18 Birger Jarlsgatan 18
är Sveriges största affär inom branschen.

ANTRACIT
uteslutande från af oss
representerade grufvor.
Briketter, Hushållskol & Cokes.
Åtaga oss leveranser i partier om minst 1 hektoliter.
Rikstel. 5 75. H. G. Söderbergs Import-Akt.-bol. Allm. Tel. 25 82.
69 14. Hufvudkontor: Slussplan 63 A. 4 51.

Barnängens Vademecum.
OBS! Bland alla muvatten på hygieniska utställningen i Grand Palais, Paris 1902, var Vademecum det enda, som erhöill högsta pris, Guldmedalj, i sin egenskap af antiseptiskt muvatten.
Barnängens Tekniska Fabrik,
H. M:t Konungens Hofleverantör.

Köttextraktet BONIT
i flytande och fast form samt i kapslar
rekommenderas.

"ALFA KO" FÖRNÄMSTA MARGARIN
Arboga Margarinfabriks högsta märke.
Nu utkommit:
IDUNS MODELLKATALOG
för hösten 1906.
Synnerligen rikhaltigt innehåll. Koloreradt omslag. Finnes att tillgå i hvarje bokhandel och hos alla tidningsförsäljare, eller direkt från IDUNS EXP., STOCKHOLM.

Eleganta, Värbittanae
Korsetter Reformlif Pristhållare
Färdiga och på beställning.
Alltid senaste nyheter.
FILIALER:
GÖTEBORG. A.-B. SVENSKA KORSETTFABRIKEN
MALMÖ. Jansson & Co.
HELSINGBORG. 20 Hamngatan 20 • 48 Drottninggatan 48
33 Vesterlånggatan 33

BÄST ÄR
EKSTROMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN. FABRIK.

SVART DAMCROISE
till Dräkter, bredd 140 cm., pris 6.50 pr mtr, kvaliteten öfverlägsen alla andra. Prof på begäran.
Bröderna Carlson.
Specialaffär i Svarta Klädningstyg, Kalmar.

ARVID LUND, Damskräddare, 3 Norrmalmstorg 3. Förstklassig atelier för Promenad- och Ridkläder, Visit-, Supé- och Soaréklädningar. Stort sortiment i franska och engelska Nouveautés till moderata priser.
Af Stockholms Hälsovårdsnämnd kontrollerad
TUBERKELFRI
Kontrollmjölk { å 20 öre i plåtkärl
å 22 öre i glaskärl
Barnmjölk å 25 öre i glaskärl
afvensom tjock och extra tjock Grädde,
levereras i hemmen och till kontor.
Stockholms Mjölförsäljnings-A.-B., Dalgatan 3.

Cibils
flytande köttextrakt.
38 hedersdiplomer och guldmedaljer.
Finare Pälskappor
och jaquetter förfärdigas under garanti för ett godt arbete.
C. J. Lindner.
Skinsberedningsaffär. Handverkaregat. 6.

Försäljning öfver hela landet af sidenvaror, klädnings- och kostymtyger m. m. Alltid sista nyheter representerade! Profver fränko, då ungefärliga kvaliteten och prisläget uppgifves Ferno-punktlig expedition. Modejournal medföljer hvarje sändning.
VARUHuset LUNDBERGS, HELSINGBORG.
Lektioner i Linnesömnad.
(äfvén blusar, barnkläder etc.)
Praktisk metod, utan träckling. Hvarje elev disponerar en symaskin.
Karin Egnér. Eva Egnér.
Styrmansg. 21, 2 tr. Rikst. 35 30. Allm. tel. 210 04.

Bländhvitt tvätt! Ringa arbete!
Lagermans Tvättpulver "Tomten"

DEN FRISKASTE och Angenämaste är F. Paulis ELECTA Eau de Cologne
Ser ut så här

Köp Schweizer-Siden!
Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört från 90 öre till 18 Kr. metern.
Specialité: **sidentyger till sällskaps-, brud-, bal- och promenadtoiletter** samt till blusar, foder m. m.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger, direkt till privatpersoner och sända dem tull- och porto-fritt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern, S 3, (Schweiz), Sidentygs-Export. - Kungl. Hoflev.

Såsom reseffekt,

hvilken vid en del fall är af oskattbart värde och därför åtminstone vid längre resor ständigt medföres, räknas Fil. Doktor P. Håkanssons Salubrin af alla, som lärt känna dess utmärkta verkan icke endast mot sår och yttre skador i allmänhet, utan äfven vid insektstyg, ormbett, redan inträdd varbildning i sår, infektion af rosen, eksem, skäggsvamp eller annan smitta, mot osund luft, för toalettändamål m. m.

Partilager hos
Geijer & Co, Stockholm.

TIDSFÖRDRIF

LOGOGRYF.

Jag nämnes kung, men i mitt rike,
Ej ensam jag om makten är —,
Jag kan ej säga att min like,
I rang och höghet ej finns där,
Ty trenne andra, med all rätt,
Sig räkna ock till kunglig ätt.

Men hvar af oss har i all ära,
En liten hofstat, exklusiv —,
Som sina herrars färger bära —,
Och så ett litet fagert vif,
Och när vi uti stillhet sitta,
Vi knappast åt hvarandra titta.
Då, ett tu tre, en skakning går,
Igenom riket, helt förskräcklig,
Och hvar och en af oss då får,
En liten puff, som är tillräcklig,
Att göra på vår hållning slut,
Samt tvinga oss till strider ut.

På samma slagfält ligga tätt,
Vi alla i en brokig röra,
Ty för ett stick vi falla lätt,
Men stå sen upp, när vi det böra,
Till hvila eller nytänd strid,
Beroende på rum och tid.

Så går det till uti vår stat,
Ty att en ständigt fred kan vara,
Där fyra styra, det är prat,
Och dumma teorier bara,
Men när vår kamp har nått sitt slut,
Vi dela vädret som förut.

Den som det leker uti håg,
Må nu mitt nobla namn utgrunda,
Bokstäfver har det, halft ett tjug.
Båd' långa, spetsiga och runda,
Och några småord, på sitt sätt,
Skall göra gåtans lösning lätt.

Småorden:

På jorden mäktiga.
Dess livvakt, präktiga.
En yta täckande.
Kring halsen räckande.
Små fåglar bärande.
Två fiskar, närande.
En landsväg jämnande.
Resminnen lämnande.
En spritdryck, rusande.
Ett barrträd, susande.
I kudden pösande.
Från lifskval lösande.
En jordklump vändande.
Oss väta sändande.
I vattnet simmande.
I öster glimmande.
Blott uselt lysande.
En tunga hysande.
Sprängämne gömmande.
Ej tiden glömmande.
Med buskar snärjande.
För hyn hvitfärgande.

Alkoholfria bords- och läskedrycken

Pomril

bör ej saknas i något hem.
Levereras från Aktiebolaget Pomril, Stockholm.

Rikst. 102 85. Allm. 76 86.

Ett månken döljande.
För bryggd och sköljande.
För matens värmande.
En puff, förnärmande.

LÄNKGÅTA.

Från hufvudordet afskiljas småord, hvilka alla med en eller flera bokstäfver gripa in i hvarandra liksom länkarne i en kedja. Orden betecknas härnedan:

Länk 1.
Ett utrop för den sorgsne,
Som finner världen tung.

Länk 2.
Ett kvinnonamn så vackert,
För gammal, som för ung.

Länk 3.
En hjärtlös, kall gudinna,
Svept i en slöja blå.

Länk 4.
Ibland man bär en klädnad,
Med mången sådan på.

Länk 5.
En stackars liten fågel.
Till stek den passar bra.

Länk 6.
Benämning, som egentligt
Från Frankrike vi ha.

Länk 7.
Om tryggt vi på den trampa,
Så är den säkert fast.

Länk 8.
En farkost, gammalmodig,
Med mycket dyrbar last.

Länk 9.
Ett namn, som man får söka
I mineralogien.

Länk 10.
Hvad värmegraden sänker,
Hos vatten, som hos vin.

Hufvudordet:

Måhända att vår gåta,
Dess lättare blir tydd,
Om vi vårt hea kalla:
»Mot sommarsol ett skydd.»
Lisa.

STAFVELSEGÅTA.

A, ar, al, b, bar, be, ck, e, er, em, en, eve, f, fr, i, j, l, lo, mad, o, p, r, r, ro, tia, us, ö.

Af ofvanstående bokstäfver och stafvelser sammansätts 7 ord, hvilka vi här beteckna med:

- 1) mansnamn,
- 2) grof och hänsynlös pietetslöshet,
- 3) vid klockkedjan,
- 4) ädelsten,
- 5) lägges i jorden,
- 6) väckande,
- 7) kvinnonamn.

Friestedts-Kraftnärings

"MUM"

Svenska praktiserande läkare ha genom intyg och utredningar som åtfölja hvarje burk förklarar »Mum» vara fullt pålitligt för klena barn, gamla o. svaga personer, för att tilltaga i styrka o. välbefinnande o. få motståndskraft mot sjukdom och svaghet. Säljes å kr. 1,75 pr burk hos hrr Apotekare och Handlande. I parti genom apoteken Nordstjernan och Gripen i Stockholm, Enhörningen i Gbg o. Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriks-Aktiebolag.
Riks La Nyg. 16, Allm. 25 47.
618. Stockholm. 25 47.
OBS! Mumkex. Mumkarameller. OBS!

Äro de rätta orden funna, bilda deras begynnelsebokstäfver namnet på en fisk, och slutbokstäfverna namnet på en annan sådan.

Onkel Set.

CHARAD.

Mitt första långsträckt är, och vätt,
Och kan rätt farligt vara;
Uti mitt andra, godt och smått,
För bordet, kan man spara;
Mitt hela hjälper mycket strikt,
Vid fall af stor och liten vikt.
Sibylla.

Doktorinnan Bergmans Målar-skola.

Elever mottagas i Porslin-, Olje-, Akvarell- och Gobelinnålning. Beställningar utföras.
Humlegårdsgat. 10, 3 tr.

Hur användes LIEBIG'S KÖTTEXTRAKT?

1/4-1/2 tesked här af upplöses i kokhett vatten, då en kraftig, fett- och limfri buljong genast erhålles. Till-sätt salt, något soppfett, potatis eller bröd, så blir smaken densamma som vanlig köttsoffa har. Buljongens färg bör vara mörkgrön ej brun.

Drygare och mer ekonomiskt än kapslar och s. k. »flytande buljong».

Försäljes genom alla speceri- & delikatesshandlande.

Frisk och af en oförlänelig finhet är Farinas Eau de Cologne med Kölnerdömen. Erhålles ladväs o. pr flaska till partipriser vid köp direkt & Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm (öppet 9-6,30). Lämplig present vid alla tillfällen.

FORSHAGA PRISBELÖNDA LINOLEUM REKOMMENDAS

SALA
Komplett elektrisk ringledning. Kan monteras af hvem som helst. Sändes fraktfritt mot postförskott eller efterkräf. Pris endast kr. 4:50.
Edv. Tours Mek. Verksstad, Sala.
Upplysningar och beskrifning lämnas beredvilligt på begäran

För den, som kanske ännu icke fått Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning i sina händer och därför ej läst denna sjuttiofem-åriga, vaket och tidsenligt redigerade tidning, framhålls tidningen såsom en af de bäst under rättade på alla områden af mänsklig verksamhet. Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning följer, särskildt genom sin utvecklade telegramafdelning, snabbt och noggrannt hvad som inträffar i och utanför Sverige samt är en bland landets mest uppmärksammade tidningar vare sig det gäller politiska, ekonomiska eller öfriga kulturella spörsmål.

Från Stockholm kan Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning lämna väl så goda under rättelser som någon stockholmstidning genom sin utvidgade stockholmsredaktion med utmärkta förbindelser inom alla kretsar i hufvudstaden.

NYTT!

Då Ni skall skura och blanka Eder koppar o. mässing så använd Fulmenol-pulver. Blankar fort och väl. Pris 25 öre pr burk.

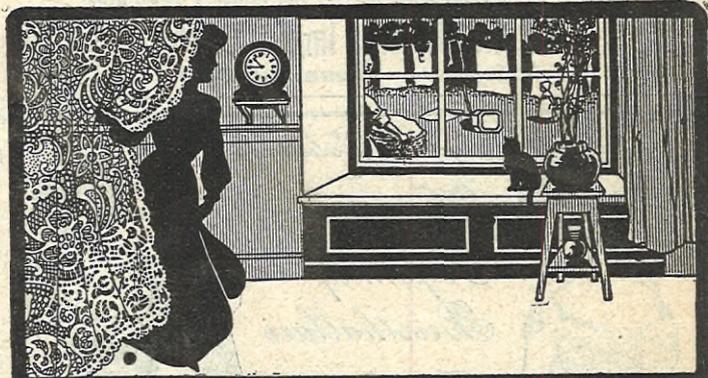
Holst & Co Tekn. Fabr., Stockholm.
Gör ett försök.
Ni ångrar Eder icke.

IDUNS MODELLKATALOG är utkommen.

Handvävda Linneväfnader.

Duktyger, handdukar, lakanslärtr, näsdukar m. m., köpas bäst och billigast från Kungsåters Linneväfveri, Kungsäter. Katalog och prover gratis och franko.

EN god tvättmaskin är en stor lättnad för hvarje husmoder. Tvättmaskinen »Favorit» är en ekonomipparat utan like, som efter endast en veckas användande inbesparar sitt pris. Finnes i hvarje välsort. Järnhandel & Bosättningsmagasin samt hos Generalagenten A.-B. Julius Slöör, Stockholm.

Gardiner, spetsar och andra ömtaliga arbeten tvättas bäst med SUNLIGHT TVÅL. All klappning och skrubbing är öfverflödlig och följaktligen skadas ej tyget i tvätten.

Följ noga bruksanvisningen!

SUNLIGHT Tvål

Snöhvita ka o. rena järn- och erhållas nom an af HOLST Kraftskur- GUBBEN

golf, blanch- emalj-, bleckkärl säkrast ge- vändandet & Co pulver

Pris 10 öre.

Äkta Jämtlands Vadmal, handväfdt af ren ull, starkt och varmt, passar för såväl herrar som damer och barn. I olika kulörer och tjocklekar Sex första pris. Prof mot dubb. porto. K. Axel Carlsson, Östersund.

Doktor Wheelers hårthé, flere kvaliteter enastående för hårets skötsel. Pris kr 1:10. Franska Parfymmagasinet, Drottninggatan 21.

OBS! Särskild kvalitet för hårets häkning. Till landsorten mot efterkräf.

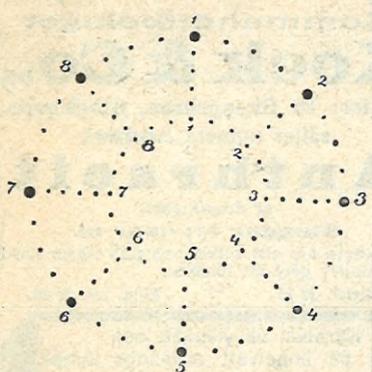
50-öres-tvålar för 17 öre Finaste öfverfettade 50-öres tvålar 85 öre pr originalkartong om 5 tvålar vid köp direkt & Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Sthlm (öppet 9-6,30).

Bäst och billigast är att alltid använda

A.-B. LINGONS
Göteborg,
SYLT & SAFT.
Finnes i hvarje specerilaffär.

Prenumerera på Idun.

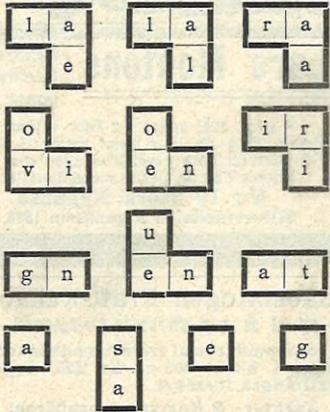
HJULGÅTA.

Yttre och inre ringens, med siffror betecknade punkter gifva namn på tvänne fåglar. Yttre ringens punkter beteckna: 1-2 Näste, 2-3 Bedöfvande, 3-4 Ett slags plåster, 4-5 Växt, 5-6 Fågel, 6-7 Stad i Norge, 7-8 Sjö i Tavastland, 8-1 Mansnamn. Inre ringens: 1-2 Hundnamn, 2-3 Stad i Ryssland, 3-4 År fjädern, 4-5 Bör en källare vara, 5-6 Underrättelser, 7-8 Krydda, 8-1 Jordart. Ekraner: 1 Fågel, 2 Stad i Portugal, 3 Husgeråd, 4 Sjukdom, 5 Stad i England, 6 Blomma, 7 Maträtt, 8 Flod.

Man bör ihågkomma att de bokstäver, som skola infalla på de med siffror angifna punkterna, på sammagång som de representera ett nytt ords begynnelsebokstav, äfven äro det föregående ordets slutbokstav samt dessutom första bokstafven i ekraner. Följande bokstäver skola användas: 7 a, 1 b, 1 c, 3 d, 11 e, 3 f, 1 g, 3 h, 4 i, 1 j, 1 k, 5 l, 3 m, 2 n, 8 o, 2 p, 8 r, 6 s, 6 t, 6 u, 2 v, 1 x, 1 ä, 2 ö.

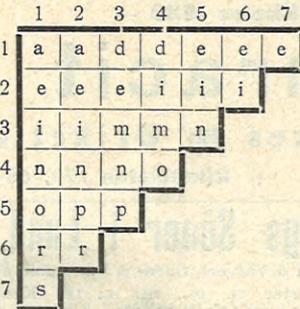
MOSAIK.

Mor.

Om de 13 smådelarne rätt ihopfogas bildas 6 fruntimmersnamn och dessas begynnelsebokstäver det sjunde. Finska.

TREKANT.

Bokstäfverna omflyttas så, att de hvarandra motsvarande lod- och vågräta raderna bilda lika ord. Orden äro: 1) gångbar sjukdom, 2) stad i Österrike, 3) kvinnonamn, 4) rörelse, 5) best. pronomen, 6) jordart, 7) bokstav. Majken.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 40. PALINDROMEN: Gno-lat-talong. CHARADEN: Kär-lek. PROKOP: Glada, lada, Ada.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsare äger att i denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift till »Till Iduns läkare».

17-årig. 1) Ja i vissa fall, nämligen i sådana, där orsaken genom undersökning kan upptäckas och undanröjas. 2) Vänd er (skriftligen) till kirurgisk instrumentmakare (t. ex. Stille eller Werner i Stockholm). Smålandsflicka. Alla edra symptom bero ganska säkert på nervsvaghet och blodbrist. Hvad er abnorma fetma, träffar, hänvisa vi eder till svaret till Susanna 1) i nr 8. Jämför i öfrigt svaret till Tröstlös i nr 3. Lärarinna. Se svar till Brita 1) i nr 5. Ebba B. Omöjligt att yttra sig om er sjukdom, så mycket mer som den torde vara af mera ovanlig art. Ni bör personligen vända er till prof. Lennmalm, prof. Wising eller annan specialist i nervsjukdomar. Lefnadstrött. Ni torde kunna erhålla lindring genom massagebehandling af kompetent person. Viktigast är dock allmänbehandlingen. Jämför angående denna svaret till Tröstlös i nr 3. D:r - d.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA: Marit. En så duktig liten fru svimmar nog inte ens vid branten af pap-

AKTIEBOLAGET STOCKHOLMS DISKONTOBANKS NOTARIATAFDELNING, Regeringsgatan 8, Stockholm, åtager sig under bankens garanti för mögenhetsförvaltning och meddelar råd vid penningplacering.

perskorgen. Icke förty skola vi söka bereda henne en tryggare plats i någon vrå af våra spalter. Verna. Vårspåd, värgrönt. Sylvia. Nätt - men dock förlätt! Stina. I hvarje bokhandel. Ave Dehn. - I. E. Read. - Antages ej. Joh: s Th. Eder ädla offervillighet har djupt rört oss. »Sommarnattsdrömmen» har ju också solida egenskaper, kanske allt för solida! I alla händelser göra blotta dimensionerna den alltför obehärlig för Iduns spalter.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA: »Lärarinna», Läggesta. 2:60 pr gång. Likvid i postanvisning. »21 år», Söderhamn. 2:20 pr gång. Likvid pr postanvisning.

Sundsvalls Enskilda Bank 2 Fredsgatan 22. Sparkasseränta - 4 proc. Uthyr Kassafack, årslyra från 15 kr.

Husföreståndarinneplats sökes af fullt kompetent person som förut innehaft sådan anställning i flere hus hvaraf senast i 12 år. Där barn finnes antages plats helst. Sökanden är 35 år och kan förete de allra bästa rekommendationer.

Svar behagade lämnas till »Bertha 1906», å Handelstidningens annonskontor, Göteborg.

Ung Flicka

önskar mot fritt vivre plats i god familj att deltaga i husliga göromål, samt om så önskas, gifva nybörjare pianolektioner. Svar emotes tacksamt till »Constance», Örebro p. r.

Värdinneplats sökes

i aktadt hem af ung dam från god familj. Genomgått väl rek. hushållsskola, musikalisk, intresserad af allt uti ett hems trernad. Bästa ref. Svar till »Redbar 11002», Iduns exp. f. v. b.

PLATS önskas att sköta hushållet åt ungherre eller änkeman. Har i flera år innehaft dylik plats, och är van att med sparsamhet och ordning sköta ett hem. Svar »H. C.», Mariestad p. r.

ENKEL, barnkär flicka, något kunnig i sömnad, önskar plats i familj i nov. Rekommendationer. Svar till »22 år», Lysekil p. r.

Värdinna.

För en musikalisk, fint bildad medelålders dam af god familj och af särdeles godt lynne, med sällsynt kapacitet på alla områden där hennes förmåga tages i anspråk, sökes plats i större eller mindre hem, i stad eller på landet, där husmoder saknas. De bästa ref. finnas. Svar till »Angemätt hemlif» under adr. S. Gumæli Annonshyrå, Stockholm f. v. b.

UNG bildad flicka önskar, mot fritt vivre, komma till större herregård eller prästgård för att under duglig husmoders ledning deltaga i alla inom ett hushåll förekommande göromål. Genomgått hushållsskola. Svar till »L. W.», Iduns exp., Stockholm.

SOM husföreståndarinna önskas plats af praktisk 29 års bättre flicka i fint hem, hos änking eller aktningvärd ungherre. Van vid enkel och finare matlagning. Svar tacksamt inom 5 dagar märkt »Huslig», Karlskrona p. r.

BILDAD flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad, handarb. m. m. söker plats. Norra Inack:Byrån, Malm-skillsnadsq. 27 Sthlm. Riks 8565. Allm. 11187.

En flicka.

som innehaft plats på sjukhus som biträdande sköterska önskar dylik plats eller att sköta någon gammal herre eller dam. Svar till »S. J.», Göteborg 5, p. r.

Sinnessjuka och idioter

mottages i godt hem på landet. Tel. Kungälf 38.

NAGRA bild. damer och herrar erhålla god ang. inackordering vid Stjernfors pensionat på gr. af Dalarne. Ungdom som önska lära hushåll utlovas moderlig omvårdnad. Adr. Kopparberg.

PARISISK familj mottager bildade pensionärer, 40, 45, 50 frcs pr vecka, allt inberäknadt med tre måltider pr dag. Franska lektioner. Ref. i Stockholm. 23 rue Vaugirard nära Luxembourg, Paris.

KONFIRMAND önskas som sällskap åt en ung flicka, släkting i huset. Kyrkoh. J. G. Laurell, Aspö, Strängnäs.

I Rättvik förstklassigt pensionat. Godt bord. Goda sängar. Varma bad. Fri utsikt öfver Siljan. Barrskog. Lungsjuktika emottagas ej. Begär prospekt. Sjurbergs Pensionat. Rikstel. 19 a.

Inackordering

för 17-årig flicka, som önskar lära sig husliga göromål, sökes i godt, bildadt landthem, där ungdom finnes och moderligt tillsyn kan utlovas. Ej långt från Stockholm. Referenser, prisuppgift m. fl. upplysningar till »A. D.», Stockholm 8, p. r.

INACKORDERING under vintermånaderna önskas af ung flicka af god familj i komfortabelt hem på landet, helst där ungdom finnes. Svar med ref. samt uppgift om pris m. m. motes snarast till »G. L.», Box 42, Göteborg.

Inackordering

erbjudes ung flicka, å egendom där ungdom finnes. Tillfälle lära hushåll m. m. Pris 45 kr. pr månad. Svar till »Disponentfamilj», Lund p. r.

Å större egendom i Södermanland, vid Saltsjön, hos aktad familj med ungdom erhålla bildade flickor god inack. Tillfälle till grundlig undervisning i hushåll. Pris 65 kr. pr. månad. Prima ref. Svar till »Godt hem», Jerna.

FÖRLOFVAD flicka önskar på ett par månader komma i treflig familj för att lära hushåll. Är villig betala något samt anses som familjemedlem. Svar märkt »Anna», Postfack 18, Uddevalla.

Gör Kaffet billigt

genom att alltid blanda detsamma med ARLA-KAFFE af Stockholms Kaffe-Aktiebolags berömda tillverkning. Därigenom erhåller man äfven den hälsosammaste och bästa kaffedryck som finnes att få, ty kaffets skadliga verknningar upphävas, magen blir icke förstörd och man känner sig icke nervös, som då enbart kaffe drickes, utan ett allmänt välbefinnande inträder. Enda lämpliga kaffeillsats, förordad af de mest framstående professorer och läkare. Paketer å 25 och å 10 öre i alla specieri- och diverseaffärer.

Florodol-Tvälen.

En verklig balsam för huden!

Florodol-Tvälen kan med rätta betecknas som »den bästa tvål i världen». Florodol-Tvälen är framställd af de finaste, för sitt speciella ändamål lämpligaste ingredienser i den mildaste tänkbara form, och den behagliga, pikanta parfymen utgöres af de utvaldaste essenser och balsamer med af vetenskapen mycket högt uppsattade antiseptiska egenskaper. Därtill kommer, att fabrikanterna af denna tvål förfoga öfver en serie för framställning af dylika tvålar konstruerade mycket sinnrika specialmaskiner, de mest kompletta i landet, hvilka betingat den aktningvärda inköpssumman af 40,000 kr. Utan så fulländade maskinella anordningar vore det otänkbart kunna framställas ett så i alla afseenden fulländadt fabrikat till så ytterst moderat pris som det för Florodol-Tvälen. Utan tvekan kunna vi säga, att Florodol-Tvälen snart skall komma att blifva

alla damers älsklingstväål och i öfrigt en verklig favoritväål.

Först och främst blir huden genom fortsatt begagnande af Florodol-Tvälen jämn, sammetsmjuk, smidig och vacker, fort försvinna blemmor, finnar och andra opassligheter i hyn, som blir klar och ren, hals och händer hvita och mjuka. Grof hy, förtidiga rynkor i hyn, som annars utan undantag framkallas af hvarje skarp toilettväål, förorsakas aldrig af FLORODOL-TVÄLEN. Under det att de engelska och franska tvålarna, som i kvalitet stå långt under Florodol-Tvälen, kosta i kr. och mera, lämnas Florodol-Tvälen till blott 60 öre pr st. Finnes ännu icke Florodol-Tvälen att erhålla hos eder handlande, äro vi villiga tillhandahålla densamma, dock minst en kartong, 3 st., mot kr. 1: 80 portofritt.

Högsta utmärkelse: Guldmedalj å Industriställningen i Norrköping detta år. Nederlag i Stockholm hos Robert Sandell, Lilla Vattugatan 30. Tekniska A.-B. FLORA, Gefle

Stortvätt kan undan göras på en förmiddag med Castoriatvål. Ingen borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för en krona. Kölnederlaget, 24 Smålandsgatan, Sthlm.

Messaline-Radium-Louisine-Taft-Randigt Rutigt

Sidenfabrik. HENNEBERG, ZÜRICH (K. o. K. Hoflev.)

Bildungsanstalt für Frauenberuf Halle a. Saale.

Pension f. junge Mädchen, sprachliche u. wissenschaftliche Ausbildung, Unterricht im Seminar f. Erzieherinnen frei, Französin, Prospekte gratis. Halle a. S., Harz 13. Seminardirektor Pastor em. R Mayer.

I Syskolan för Klädsömnad

mottagas dagligen elever 9-4. Aftonkurs 2 gånger i veckan. Prospekt på begäran. Allm. Tel. 218 75. Grefteuregatan 7. Lotten Billqvist.

Kurs i Klädsömnad. Lotten Dahlström.

Staregatan 17, 1 tr. Östern. 37 06. Ref.: Fröken Hulda Lundin. Upplysningar: Fredrika Bremerförbundets byrå samt i skolans lokal. Prospekt på begäran.

Kurs i Klädsömnad.

Grundlig undervisning i mönsterritning, till skärning, profning af skicklig lärarinna. Eleven syr endast eget arbete. Obs! Profvingsstomme efter hvars och ens kroppsform, afsedda för eleven att prova på. Lektionstid 11-3. Grefteureg. 30 B, 3 tr. A. T. O. 43 82. Begär prospekt! Selma Wahlren

A.-B. EVA HELLMANS

HUSHÅLLSSKOLA, Drottninggatan 68, Stockholm. Grundad 1886.

Elever emottagas. Prospekt på begäran.

Till svar

å en artikel, införd i Idun 1905, meddelas att syatelj för kappor och klädningar öppnas i huset Alströme g. 1 1/2 tr. den 1 okt. Val, jordt arbete på bestämd tid för moderat pris. Spärv. halpl. vid St Eriksgatan. Högaktningfullt Arvida Janson. K. 627.

Tidaholms Fantasmöbler

rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rummsmöblemang utföres i alla olika variationer efter order. Mod. mönster Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. Försälj. Ingsmagasin, Beridarebang. 27, Birger Jarlsq. 1, Stockholm.

Undervisning i elementarskolans läroämnen meddelas af undertecknade åt sådana gossar, hvilka på grund af klen hälsa icke kunna begagna sig af undervisningen i statens läroverk. Afgiften: 30 kr. i månaden. Kr. Brock. Märten Landahl.

Anmån. mott. 12-2 e.m. Upplandsq. 18, 1 tr. Ref.: Kungl. Hofpred. E. D. Heüman o. Läroverksadjunkten Fil. Dr C. T. Falk.

Vacker hy ernäs med Fin Glycerintvål.

Mot kr. 1.75 i postanv. sändas 12 tvålar feo. Scheels Tvålfabrik, Göteborg.

UNG engelska önskar, för att lära gymnastik, vistas i Stockholm i god familj och mot iritt vivre undervisa i engelska språket. Närmare upplysn. af fröken Afzelius, 16 Kommendörsg., Stockholm.

Fins någon verkligt musikalisk,

anspråklös dam (pianist) som mot fritt vivre vill med sin talang sprida trefnad i ett hem bestående af bror och syster? Svar, helst med fotografi, till »Samspel vintern 1906» under adress S. Gumæli Annonshyrå, Stockholm.

ADOPTVBARN. Barns familj, i god ekonomisk och social ställning, önskar adoptera friskt, välkapadt barn, helst flicka och af bättre föräldrar. Svar »God framtid», Helsingborg, p. r.

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik. Massage och
Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande
samma kompetens o. rättigheter som en
kurs vid Gymnastiska Central-Institutet
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på Legäran genom Dr J.
Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik
(ettårig) börjar den 11:te oktober. Begär
prospekt! Stockholm, Mäster Samuels-
gatan 70.

Inf. gen. Stockholms Läkarförening.
Öron-, Näs- och Halsjukdomar.
Doktor Johan Ek,
Hamng. 24, Stockholm.
Mottagn.-tid Hvard. 2-4; Helgd. 10-11.
Inf. gen. Stockholms Läkarförening.

Doktor Hiller.
Hvard. 9-10 och 4-5.
Regeringsgatan 111.

I sjukgymnastik o. massage
börjar undertecknad en sex mån. kurs
d. 15 okt. Pris 300 kr. Adr. Grefgatan
9, Stockholm.
Professor G. A. Unman.

Gymnastiskt-Ortop.-Instit.
— Brunkebergstorg 13, 2 tr. —
Mottagning hvardagar kl. 1/2 e. m.
Herrar 7-1/2 o. 2-4. Damer 1/2-1/2
o. 2-4.
Professor Dr A. Wide. Dr S. Wallgren.

Ellsabeth Berlin,
Praktiserande Barnmorska.
4:de Långgatan 4, Göteborg, tel. 57 13.
Mottag. praktik eft. öfverenskommelse.

**Hygienisk Ansiktsbehandling, Härmassage, Bort-
tagande af generande hårväxt, Man cure.**
Mottagningstid 11-5. Andra tider ef-
ter öfverenskommelse. A. T. Östm. 45 60.
OBS! Fleråriga studier i utlandet.

BLENDA OLDENBURG.
Greftevegatan 22, uppg. C, 2 tr.

KAFFET KOKAR ÖFVER
om man ej använder
det patenterade

som förhindrar all öfverkokning. Man
tillvaratager med detsamma det värde-
fullaste af kaffet, som annars går för-
loradt, sparar kaffet samt håller kaffe-
pannorna rena och fina. Passar till
nästan alla kaffepannor. Kostar endast
90 öre i de flesta järn- och bosättnings-
affärer.

Stockholms Kaffe Aktiebolag.

TVÄTTA
OCH FÄRGA
edra Klädningar, Kostymer, Gar-
diner, Täcken, Mattor m. m. hos
LUNDBY
Skönfärgeri o. Kemiska Tvätt,
Göteborg.
Af intyg bedja vi endast få
meddela följande:
Jag har flera gånger begagnat
mig af Lundby Kemiska tvätt för
rengöring af balklädningar, ply-
mer m. m., och har det sått
hvar på arbetet utförts, alltid varit
till min stora belåtenhet.
M. Sjöcrona,
Hoffröken hos H. K. H. Härtiginnan
af Västergötdand.

Högstedt & C:o
32 REGERINGSGATAN 32
STOCKHOLM.
Specialitet:
Bordeaux & Bourgogne-viner
Billiga priser.

Rudholms Kakelfabrik
Hörköping.
Enkla och dekorativa kakel-
ugnar i modern smaktning.
Ill. priskurant på begäran.

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •**
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit

Hushållskol ☒ Cokes ☒ Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36. Rikstelefon 179, 66 10.

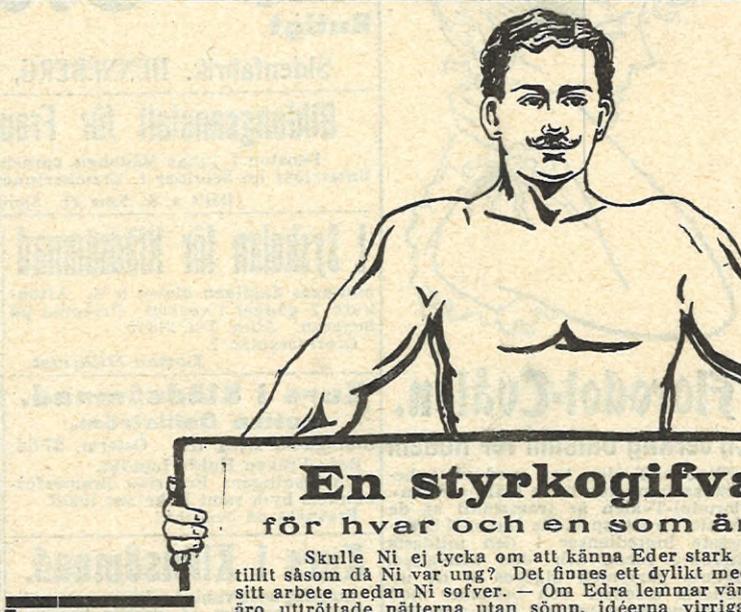
Aktiebolaget C. O. Borgs Söner i Lund,
Färgeri & Kemisk Tvättanstalt, Ullspinneri & Väfveri, Garn- & Väfnadshandel,
emottager Kostymer, Klädningar, Draperier m. m., m. m. till Kemisk
tvättning eller färgning och garanteras omsorgsfullt arbete. Firmans spe-
ciellt äkta fornnordiska växtfärgar ä garner framhålltes. Snabb expedition
öfver hela Sverige. Frågor besvaras omgående.

Strängnäs Hushållsskola.
Matlagning, bakning, syltning o. d., konstsmad, knypping, linnesöm
m. m. Afgitt 85 kr. pr mån. Prospekt genom Fru M. Braune, Stängnäs.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.
AKTIEBOLAG.

STENKOL ☒ COKES
Anthracit
MARIE-BRIKETTER
Varumärke. Varumärke.

Rikstel.	KONTOR: 22 SKEPPSBRON 22.	Allm. tel.
4 27	17 STRANDVÄGEN 17.	22 88
22 20	1 PARMMÄTAREGATAN 1.	60 19
20 12		61 98

lefter och njurar i oordning samt energin svag, så är detta ett bevis på nedsatt lifskraft. Hvar och en sådan
lidande — gor ingenting hvari orsaken består — borde använda

"AJAX" TORR-CELL.
Den alstrar en styrka, som skall komma Eder att känna Eder som en ny människa. Tusentals personer
prisa detta underbara kroppsbatteri, och hemligheten för dess stora framgång är den stora elektriska energi,
som det alstrar. En beryktad läkare sade nyligen: »Ingen som är väl laddad med elektricitet kan blifva svag».
Detta är vår teori. Elektricitet är styrka; den är lif för försvagade nerver och organ, och många åtnjuta nu
god hälsa genom användningen af detta batteri.
»Ajax» Torr-Cell batteriet behöfver ingen ledning. Det är alltid färdigt för användning och är tio gånger
effektivare än något annat elektriskt bälte. Intet besvär med åttika eller annan syra behöfves, såsom fallet är
vid åttiksbälten. Vi gifva en rabatt därför att visa förbättringen. »Ajax» är så långt öfverlägsen, att ingen
jämförelse med dessa kan göras.
Bok gratis! Skrif genast för att erhålla vår bok. Den berättar huru
hälsan bevaras och gifver upplysning om sättet att för-
säkra sig därom. Den sändes gratis och franko till alla i försegladt
kuvert. Den är rikt illustrerad och fylld af saker af intresse. Sänd in
denna kupong genast så erhålles boken eller ock gör oss ett besök.
Allm. Tel. 76 48. Rikstel. 89 03.

MYRSTEDT & STERNS AKTIEBOLAG

STOCKHOLM. • Kgl. Hofleverantör. • DROTTNINGG. 11.
Allm. Tel. 45 67. Rikstelefon 5 63.

Sveriges största Specialaffär i
Mattor, Möbeltyger, Gardiner, Möbler
m. m.

Största lager orientaliska mattor.
Allt till mycket låga, bestämda priser.

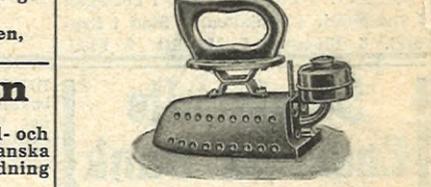
Pontyberem Colliery.
Englands förnämsta anthracitkolgruva
Kommanditbolaget
Kock & Co.,
Kontor: 20 Skeppsbron, Stockholm,
säljer numera endast
Anthracit
af denna sort.
Slaggar ej; osar ej.
Hvarje om sitt silfver och sina växter rädd
husmoder göre ett försök!
Rikstel. 22 35. Allm. tel. 22 66.

Lars Montens
Neutrala Kärvål till yllevätt och
Oleintvål till linnetvål användes lämp-
ligast sålunda:
1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under om-
röring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen.
Vid yllevätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 å 38 grader.
Finnes hos de flesta specerhandlare samt i mina butiker.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 St Paulsgatan.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.

Haematogen Kraft-Kakao
— ett af de mest stärkande näringsmedel —
rekommenderas af framstående läkare.
Säljas i burk: 500 gr. Kr. 2,25. Ingen
skall ångra försöket
Agentur- & Kommissionsaffären,
Klara Vesta Kyrkogata 3 a.

Å Syatelieren
Klarabergsgatan 33, 1 tr.
förfärdigas klädningar, bal-, brud- och
supdräkter. Elegant arbete. Franska
monster och modejournaler. Klädning
förfärdigas på dagen.
Allm. tel. 125 16.
Fru C Alm-Pettersson.

Spritstrykjärnet "SIMPLEX"

praktiskt, elegant, billigt i bruk, om-
tyckt af alla, levereras af oss i olika
storlekar & prislågen. Begär prospekt.
CARL WALLÉN & C:o,
Göteborg.
Elektr. materiel, metaller & maskiner.
Rikstelefoner 11 59, 11 09 & 65 74.

MANULIN,

ett på vetenskapliga grunder sammansatt
medel för hudens vård.
Bästa medel mot kylskador, röd na-
rig hud och brännskador samt är verk-
samt mot de flesta hudåkommor. Re-
kommenderas åt alla som önska bibe-
hålla huden hvit, mjuk och elastisk.
Lika användbar för ansiktet som för
händerna. I förhållande till sin god-
het och stora användbarhet är det bil-
ligt och bör ej saknas i något hem.

Härspriten koncentrerad Manulin
borttager mjäll o.h förhindrar hårets
affallande.
OBS! Namnet Manulin är in-
registreradt.
Kan erhållas på alla apotek. Parti-
lager i Nordstjernans drogaffär, Stock-
holm, Enhörningens drogaffär, Göte-
borg, och hos fabrikanten

Apotekare VICTOR SÖRLANDER,
GRENNÅ.

Holländsk Cacao kr. 1:65
pr stor originalburk vid köp
direkt & Kölnslageret, 24 Smålandsg.

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m
i tusental. Insänd härprof så erhålles flera
arbeten att välja på. Obs! Vi signera ej
postpaket med »Hår». Herr och Fru E.
MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58.

Aktiebolaget
Göteborgs Bank

f. d. Göteborgs Enskilda Bank.
12 Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.

Sydsvenska
Kredit-Aktie-Bolaget.

STOCKHOLM • FREDSGATAN 17.
Afdelningskontor: GÖTGATAN 31.
Fonder: Kr. 14,650,000.
Emottager penningar å deposi-
tion, Sparkasseräkning och Upp-
o. Afskriftningsräkning.
Kassafack 15, 20 o. 25 kr.
Resekreditiv.
Kvinnliga juridiska byrån,
Triewaldsgränd 2, Stockholm.
A. T. 143 23.